

PC
3937
F54
1909

A
X
0
0
0
2
4
9
9
2
9
1

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

Ⓒ Preu d'aquest fascicle: 6'40 pessetes.

PC

3437

F54

1907

LA FILLA DEL REY D'HUNGRIA

(DUES REDACCIONS)

* ISTORIA

[f. 16.]

DE LA FIYLA DEL REY DUNGRIA

EN Ungria ach .i. rey qui auia per muyler la
pus beyla dona del mon. E el rey, per sa ba-
5 lea e per so com era molt honesta e molt bona
dona, amauala mes que res quel mon fos. E auia
daquesta dona una fila sens pus, que era la pus be-
la creatura quel mon fos.

Moris la regina que non romaseren mes infans,
10 e el rey amauala sobre totes coses. Feren gran dol
per tota la terra per rao de la mort de la regina.
Cant ach estat lo rey un gran temps, los barons els
comtes pensarense quel dol de la regina seria pas-
sat. Acordarense que dixesen al rey que prengues
15 muller, per so que lo regna no romangues a gents
estranyes per fretura de rey.

Lauors los comtes e los barons anarense a eyl
e diguerenli : « Senyor: nos som uenguts a uos per
gran feeltat queus portam, e per so com som tenguts

---

* Foliació del manuscrit original, existent a la Biblioteca Provincial de Palma de Mallorca.

queus digam so queus sia uostra honor e honra- 20
 ment de uostre regna. Vos, senyor, sebets be que
 uos no auets hereus sino aqueyla fila, per queus
 uolem pregar e clamar merce que uos que prengats
 muyler de quen romanguen hereus, si quel regne
 apres uostra mort no romangue ne uenga en poder 25
 de gents estranyes, e nos no romangam menys de
 [v.] senyor natural. » Lo rey * los respos que molt o
 deyen be, e com a bons e a leyals vesayls, e quels
 o greya molt, mas que no era quant ades en uolen-
 tat de pendra muyler. « Pero pus uos altres ho uolets, 30
 sim podets trobar tam bela dona com la regina qui
 morta es era, acordarmie. Empero dich uos que si
 tam beyla no era, que non pendria gens; mas pus
 tant ho uolets, uosaltres uees la beutat de la regina,
 anats per lo mon e si trobats tan beyla dona o don- 35
 sela, si tot no es fila de rey o de comta, sia fila de
 quis uula pendrela per muyler. »

Cant los barons agueren hoida la uolentat del
 rey acordarens que tremetessen cauallers per di-
 uerses terres e que cercasen si trobarien tam beyla 40
 dona com la regina era. E cant agueren molt ser-
 cat tornaren al rey e diguerenli que moltes de bey-
 les ne trobauen, mas non trobauen tant beyla com
 la regina qui morta es era. « Ara, doncs » dix lo
 rey « lexats me estar que negun tems no aure muy- 45
 ler si no era tan beyla com la regina qui morta es
 era. » E axi partirense deyl.

E cant agueren estat .i. poc de temps ajustarense
 los comtes els barons e encara asajaren si poria
 mudar son enteniment lo rey, que uolgues pendra 50
 muyler. E achni .i. qui dix : « Senyors: lo rey nos
 uol partir daquel enteniment que no sacorda de
 [f. 17.] pendra muller si no era tam beyla * o pus beyla
 que la regina. Anem a el que yon se pus beyla. »

55 Dixerren los altres: « ¿Qual sera aquexa? » Respos
aquel: « Sa fila es molt pus bela que no fo se mare.
E el rey amala mes que res del mon, e si loy con-
selats acordarsia molt uolenters. » E digeren los
altres: « ¿E qui loy conselara tan gran peccat ne
60 tan noueyl fet? » Respos aquel: « Bes sacordara
es auendra del peccat ab Deu, e la mala fama sera
tost passada. » E axi per anach daquel acordarense
los altres que loy dixesen.

E anarense al rey e pregarenlo que el se acordas
65 de pendre muyler, e que el no uolgues que els ro-
manguessen apres sa mort menys de senyor natu-
ral. « Barons » dix lo rey « jaus ne dita ma uolen-
tat. » E respos aquel mal crestia, e dix axi: « Se-
nyor: quius trobaua tan beyla dona o pus bela
70 que la regina no era ¿pendriets la per muyler? »
« Hoc » dix lo rey « uolenters. » Respos aqueyl mal
crestia: « Yo, senyor, leus he e laus mostrare. » E
dix lo rey: « ¿E qual es aquexa? » Lauors dix
aquel: « Madona uostra fila es pus bela que sa mara
75 no era. » Respos lo rey, e dix: « ¿E com pendria
yo ma fila per muller, so que anch mes no fo hoit
ne fet? » Resposeren tots los altres, e dixerren: « Se-
nyor: pregam uos queu fassats, que si de peccat
uos en temets quant naurets haut .ii. o .iiij. fils po-
80 rets uos partir deyla e fa*rets penitencia, e roman- [v.]
dran hereus de uos per tots temps. » Respos lo rey:
« Ara, barons, yom acordare sobre asso e retreus
resposta. » Los comtes e los barons partirense deyl.

Lo diable fo aparellat que li mes en cor que o
85 fees que prengues sa fila per muyler, e eyl ana ueu-
ra sa fila, e ueela merauelosament beyla, encara
pus beyla que sa mara no era, e posa de tot en tot
son cor per punchcio de diable que la prengues per
muyler; e nos pres altre acort, mas eyl matex o dix

a sa fila. E dixli : « Ma fila: mos comtes e mos ba- 90
rons man molt pregat que yo prengues muyler per
so quel regne no romangues en poder de gents es-
traynes. E yo auia los respot que tant amaua uos-
tra mare que si no trobauen tan beyla dona com
ela era que negun temps no pendria muyler, e an 95
sercades diuerses terres e no lan trobada tan beyla
com uostra mare. E puis son se acordats que uos
sots pus bela que uostra mare, e an me pregat
queus prenga per muyler. E yo els ho atorgat queu
fare. E per so, ma fiyla, alegrats uos, que yo am mes 100
que uos ajats aquesta honor e que siats regina d Un-
gria coronada que si altra estranya nic uenia. »

[f. 18.] La donsela qui hoi aquestes noues fo fort des-
pagada en son cor, e no sera * maraueyla. E dix al
pare : « Senyor: asso no fo anch mes hoit ne fet, 105
quel pare prengues sa fila per muller, e prech uos
que nom parlets daquexa rao, que nous dire de uos
que sots mon pare, que noe en uolentat que ne-
gun temps aje marit, que a Deu he oferta ma uir-
ginitat. » Respos lo pare, e dix; « Sapiats, fila, que 110
uos serets ma muller e serets regina d Ungria. »

Ab aytant partis lo rey dela, e feu cridar corts
per totes les terres; e cridades les corts ajustarene
los comtes els barons e cauallers e burguesses e
daltres maneres de gens sens comta. E aqui uenge- 115
ren juglars de totes parts, e aqui uengueren estru-
ments de diuerses maneras deuant la fila del rey, de
dia e de nit, mas Deus sap ela quin cor nauia; e
axi la festa e la cort era tan gran que nuyl hom
apenes so podia albirar. 120

Lo rey feu fer uestedures meraueloses molt, de
diuerses maneras e de diuerses colors, de cisclatons
e de draps dor ab pedres precioses e samits e dal-
tres colors, e feya les li asajar cant eren fetes les

125 uestedures. Jassia so que elan fos despagada, e que
li clamas merce que tan gran peccat no fos, mas
no li tenia prou, que hon mes la ueya pus enemo-
rat nera, * axi com lo diable e les gents lensenien en [v.]
la sua amor. El rey feuli fer una corona daur ab

130 pedres precioses molt beles.

E cant uench lo vespre que lendema la devia
pendra per muyler e les gents foren en aquella festa
de totes aqueles parts aplegades e les uestedures
foren acabades e totes les altres coses complides,
135 lo rey ana ueser sa fila e aportali la corona daur, e
dixli axi: « Ma fila: vous espos per muyler e quo-
ron uos per regina d Ungria e dema serets ma muy-
ler. » E posali la corona en lo cap.

La donsela uee quel fet sespeagaua, gitas en terra
140 plorant denant son pare e pregalo que aquel fet no
fos. E el rey respos, y dixli: « Ma fila: agrat uos
que aquest fet no pot romandre per res que no siats
ma muyler. » « Senyor » dix la donsela: « tanta
bela dona ha per lo mon, ¿per que non prenets da-
145 queles qui son pus nobles e milors que yo no son,
e poriets ho fer sens peccat? » « Ma fila » respos lo
rey « noa tan bela dona el mon com uos sou, e
encara sou pus bela que no fo uostra mara. » « Se-
nyor » dix la donsela: « ¿quines belleses he yo mes

150 que ma mare? » « Vos » dix lo rey « semblats uos-
tra mara en totes les faysons. Encara que hauetz
pus beyles *mans que eylla no auia. » Respos sa fila: [f. 19.]

« ¿E per les mans sots axi enamorat de mi quem
uolets pendra per muyler? » Respos lo rey: « Ma
155 fila: per totes les baleas que son en uos som yo de
uos enamorat, e especialment per la balea de les
mans, perqueus prech, ma fila, queus alegrets que
dema serets regina d Ungria, e major honor no po-
rietz auer. »

Ab aytant lo rey se parti de la donsela, e eyla 160
 romas ab gran pensament e prega Nostre Senyor
 que eyl la guardas que aquel peccat no uengues
 acabament. E cant uench al uestre que totz foren
 colgatz, ela feu tanchar la porta de la sua cambre,
 e apeyla una dona qui estaua ab eyla per cambrera, 165
 e dues donseles. E dixlos: «¿Uosaltres me juraretz
 que uosaltres ferets so que vous dire?» «Hoc be,
 madona»; e jurarenlio. Dix la fila del rey: «Mon
 pare me uol pendra per muyler per mals conselers
 que a, e diu que es enamorat de mi especialment 170
 per la balea de les mans, e yo am mes perdre les
 mans que si perdia ma uirginitat ne consentia a tan
 gran peccat. Per queus dich eus man, per lo sagra-
 ment que mauets fet, que uosaltres me taylets les
 mans.» 175

[v.] Cant eyles hoiren asso comensaren a plorar e
 dixeren que per res del mon no o farien, enans se
 lexarien auciore. «Sapiats» dix la donzela «que *si
 no o fets yo cridare e fareus cremar a mon pare e
 tirassar.» E quant eyles hoiren asso, agueren paor 180
 de so que no fossen tirasades ne cremades, liga-
 renli les mans la una sobre laltre e posales ela ma-
 texa sobre el cep, e la una donsela tench lo coltel
 sobre les mans e laltre ab una massa feri sobrel
 coltel. E axi ab gran dolor e ab gran pena tayla- 185
 renli les mans. E tantost agren .i. ferre calt, axi com
 ela o ach ordenat, cogrenli los monyons.

Fet asso feu metre les mans en .i. bel tayador
 dargent e feules cobrir ab una bella touayola de
 seda, e ela feuse metre el lit e be abrigar. Tanta fo 190
 la dolor que ela soferia que nuyl hom no so podia
 pensar, mas ela sola o sabia la ueritat que elas
 sentian.

Quan uench en lalba tota la gent se leua, e lo

- 195 brugit dels estrumens fo lo major del mon a la
 porta de la cambra de la fila del rey. Adoncs aque-
 la hora lo rey dona cauayls e palafrens e daltres
 besties e daltres dons sens mesura. E lauors lo rey
 apella dos comtas que anasen despertar sa fila, que
 200 dia era e clar. Fet lo manament, los dos comtes
 anaren la, e tocaren a la porta de la cambre e nuyla
 fembra noy respos nils obriren la porta, e torna-
 rensen al rey. E dixerenli que negun nols auia res-
 post, e que les portes de la cambra *eren be tanca- [f. 20.]
 205 des, e be fort. La doncs respos lo rey, e dix: « Ma
 fila uol que yo la uaja despertar, be sap que fa. »
 Dit asso, lo rey ana ues aquela encontrada e to-
 cha a la porta de la cambra. E sa fila mana que li
 obrissen e el intra molt alegra, e dix a les donseles:
 210 « ¿Com dorm encara ma fila? » Respongueren les
 donseles, e dixeren: « Molt ha uetlat anit os sent
 malalta. » Respos lo rey: « No es ara hora de sen-
 tir malalta, que ela pendra uuy major honrament
 que anch dona preses. Entrey » so dix el rey « e
 215 despertala. » « Senyor » dixeren les donseles « no
 guosariem; » axi com la donsela o auia manat.
 Entrassen lo rey en la cambra, e anassen al llit on
 sa fila jeya tota coberta. « Ma fila » dix lo rey: « le-
 uats sus que gran dia es, e uestits uos e aparelatz
 220 uos e anem a lesgleya que tota la gent uos espera. »
 Lauors respos sa fila: « Mon senyor: clamar uosia
 amor e merce que aquest fet nom fessets fer. » Dix
 lo rey: « Ma fila: nom parlets daxo que no pot ro-
 mandre per res. » Dix ela: « Pus no pot roman-
 225 dra per res, vous dare so perque uos hic sots, e de
 que sots enemorat de mi axi. » E apeyla una don-
 sela e feuli aportar lo tayador dargent en que eren
 les mans. E dixli: « Senyor: ueus aqui les mans e
 ueus assi *los meus monyons. » E mostrali los bras- [v.]

.....

sos. E lo rey qui la uee esmonyada, isque rebeu de la cambra, e comensa a cridar com a hom rabios e exit de son seny. 230

Aqui se aplegaren los comtes els barons e molta gent, cant oiren lo rey cridar e tan gran dol fer. E demanarenli: «¿Que es asso, senyor, que auets ne per que cridats axi?» A cap de gran pessa el los dix: «Uejats, senyors, que a fet la desleyal de ma fila, que les mans sa taylades per tal que no sia ma muyler.» E feu aportat les mans e mostrar atuyt. 235

La doncs partis la cort que tuyt sen anaren com a gent desbaratada, que no esperaua la .i. laltre; sal los comtes els barons qui romanien ab lo rey per conortarlo, e anch no uees tan gran dol ne tan gran tristor, ne tan gran festa tan poch durar. 240

A cap de gran pessa lo rey apeyla son consel, e dixlos quina justicia auia afanyada, ne quina pena deuia soferir aquella que aytal honta hauia feta. Dixeren aquels qui li hauien consellat que la prengues per muyler, que la fees tirassar e puyt cremar. 245

E los altres deyen que la fees deuorar a besties saluatges; e quescu daua mala sentencia contra ela, per feer plaer al rey. E ac hi .i. saui comte qui dix al rey: «Senyor, uostra fila es; si be sa errat contra uos, nous seria nenguna honor si uostra fila 250

[f. 21.] feyets auciore, mas fetsla metra * en .i. barcha, e uaja per la mar axi com Deus la uolra guiar, e uiua o muyre, e uos non serets axi tengut a Deu.» Lo rey la feu tantost metre en .i. barcha sens gouern, axi que aquela ciutat era prop de mar, e feula metre en mar. El rey romas fort trist e despugat tots temps de la sua uida, ni anch puyt no ach muller ne cosa que molt li plagues. 255 260

Quant la mesquina de donsela fo en la barqua, es uee dins en la mar, pensar uos podets si fo des-

- 265 conortada ne en gran dolor: nou pot hom saber
sino ela sola qui era sens mans e sens negun con-
sel, de Deu en fora. Mas nostre Senyor, qui no des-
empara aquels qui en eyl se fien, donali tant de
270 temps e tan bo, que en pocs dies uench aribar en lo
port de Marceyla. E jassiaso quel port aja mala
entrada e fort estreta, tot en axi sen entra la bar-
cha el port com si lo milor notxer del mon lagues
guiada. E sus a hora de miga tercia ela fo el port
de Marceyla, denant lesogleya del espital de sent
275 Johan en una gran plasa.
- E los marines e laltre gent qui eren el port, que
ueren la barcha axi uenir e noy ueren neguna per-
sona qui la guias, meravelarensen fort, e anarenla
ueure. E ueren la dona estar molt penssiua e dema-
280 narenli don era ne com era axi sola. E ela respos,
e dix que fembra peccadora *era; mas noy auia [v.]
nuyl hom qui la enteses ne eyla a els aytan poch.
- Estant eyla axi en la barcha, uentura fo de Deu
quel comte de Proensa caualcaua riba del port de
285 Marceyla e vee la gent aplegada a la barqua e de-
manaque era alo. E dixerenli que una fembra era
uenguda tota sola en .i. barcha e que no auia mans.
E lo comta anay e ueela merauelosament blanca
e ab belles faysons, mas que era descolorida, e no
290 era merauela per lendurar e per lo trebayl de la
mar. El comte feu sercar si trobaria negun hom qui
lenteses. E uench .i. alamanys e dix que eyl lenden-
dria. El comte feuli demanar a aqueyl hom don
era. E eyla respos e dix, que d Ongria: e el li dix
295 com era aqui uenguda, ne com auia perdudes les
mans; e ela no uolch respondre als, sino que dix
que fembra peccadora era.

E axi com a Deu plach lo comte nac pietat, e per
so que no uengues en mans domens qui la ahon-

tassen, feula pendra a .i. caualler e feula aportar a son palau del comte. E prega a sa mare la comtessa que per amor de Deu hagués bon solas e quen pensasen be. La comtesa era mala dona e sens misericordia. Respos axi : « ¿E que ferem nos fembra esmonyada? » « Madona » dix lo comte « major merce sera daquesta que daltra. » E la comtessa que uee * la uolentat del comte son fil, feu pensar de la donselà. E com ach estat alguns dies la donselà fo tornada en color, e fo la pus bela dona quel mon fos.

Lo comte qui la uee tan beyla dona, comensasen de enemorar e feu cercar tota Marcela si trobariaom neguna dona qui la enteses, e trobaren .i. fembra d Alamanya qui qui la entenia. El comte manali que la seruis.

E la dona era axi humil e auinent de tot so que podia, que tuyt lamauen e li feyen plaers. Al comte plach tant la sua belea els seus portamens que li fo semblant que uengues de bon loch, e uolch la pendre per muller, mas no o guosaua a nuyl hom descobrir. Lo comte sera tant apriuadat ab eyla que auia apres de son lenguatge e eyla daquel del comte, si que sentenien de moltes paraules.

Quant uench un gran mati sus en lalba, lo comte feu uenir lo capeyla a la missa enans que la comtessa sa mare fos leuada, nels cauallers fossen uengutz, e priuadament en la capeyla el la pres per muyler. La comtesa sa mare qui asso sabe, a guisa de rabiosa comensa a cridar : « Uejats, senyors, lorat de mon fil qui a presa una ladria esmonyada per muyler. » Quant los cauallers * els burgueses de Marceyla hoiren aso, donarensen gran merauella com auia presa fembra que no sabia don era, e majorment com no auia mans, ne negun nol ne

335 gosaua reptar. La comtessa, sa mare, no o poch so-
ferir: com uee el comte amar tant sa muller, partis
de Marceyla e anasen estar en .i. castel qui es riba
mar a una jornada riba Marceyla, qui a nom Cres.

La comtesa noueyla, so es a saber, la muller del
340 comte, sebe ja be parlar aquel lenguatge, fo pus
auinent e pus amorosa a caualers e a burgueses e
a rics e a pobres que anch pogues esser nuyla dona,
e axi tota la gent amauala mes que res, axi com els
mateys per la sua humilitat.

345 Esdeuenchse que en breu de temps la dona ach
un fil del comte molt beyl, e tota la gent amala
mes. Cant linfant fo cresgut e fo ja granet que poch
anar, tot dia no feya sino corer per lo palau ca-
ualcant sobre una cana, e bornaua per si matex.

350 Linfant era ben larch que tot so que li donaua sa
mare per menjar, tot o daua als altres infants, e les
uestedures atretal. E al comte pleya tot so que
ueya fer a linfant e amaua mes que res del mon,
que ben feya apares que de bon loch uingues. Lo
355 comte moltes uegades com era *priuat ab la dona [f. 23.]
sa muller, auiali demanat que li digues daqui era
fila ne de quins homens uenia, que el no lan ama-
ria menys encara si fos fila del pus sotil hom del
mon. E anch ela no o uolch dir neguna uegada.

360 Quant uench .i. dia lo comte li uench e pregala en
totes maneres que li digues, que pus infant nauia
be li o podia dexelar son linatge que no era duy-
mes de penedir. « Senyor, » dix ela « pus que tant
ho uolets, mon senyor sots e mon marit, sapiats,
365 senyor, que yo son fila del rey d Ongria. » E com-
tali com son pare la uolia pendre per muller, e ela
matexa ques tayla les mans, e comtali tota la isto-
ria axi com demunt es escrit. Cant lo comte ach
hoit aso, ach lo major goyg del mon, e feu uenir

.....
 sos cauallers els burguesos de Marceyla, e comtals 370
 com sa muler era fila del rey d Ongria, e aqui feu
 la major cort e la major festa del mon. Cant agren
 asso hoit les gens, si primerament lamaren molt,
 lauors lamaren molt mes com seberen que era de
 tan gran linatge. Lo comte feu manament que tot 375
 hom qui uolgues samor ne sa gracia amas la com-
 tessa e la honras e feesen so que ela manas.

[v.] A cap de gran temps lo comte pensas que uolia
 saber la ueritat si era uer so que sa *muyler hauia 380
 dit que fos fila del rey d Ongria. E dixli: « Madona:
 si a uos plagues yo uolria anar ueser uostre pare,
 no pas que yo dupte que uos no siats sa fila, axi
 com mauetz dit, mas per so com se que el uos ama
 molt quel major goyg que el pogues auer que sabes
 que uos fozetz uiua. » « Senyor » dix eyla: « sapiats 385
 que res que uos uullats fer a mi no sera greu, jas-
 siaso que la uostra partensa sia a mi molt dura. »

Lo comte qui ach hoida la sua uolentat feu apa-
 rellar naus e galeas, e ab .C. cauallers tots uestits
 de .iiij. parels de uestedures e ab bels cauayls e ab 390
 bels palafrens, e ab armes totes noues, eyl se apa-
 reyla. E cant se dech el recullir eyl feu aplegar los
 burgueses de Marceyla el consel al palau. E denant
 sa muyler la comtesa, eyl los dix: « Barons: uos-
 altres sots los homens els barons que yo mes am e 395
 en qui mes mi fiu. E per so per lo sacrament e per
 lomenatge que mauets fet uos dic eus man que uos-
 altres madona la comtesa ametz e honretz e hobees-
 catz de tot so que ela uolra. Encaraus dich eus man
 que negun manament altre de ueguer ne de batle 400
 no sia hobeit sino so que ela manara. » Lo consel
 de Marceyla respos e dix: « Senyor: nos ferem e
 uolem fer tot so que uos nos manarets. »

[f. 24.] Ab aytant lo comte pres comiat de sa muyler *e

405 de ses gents, e reculisse ab tota sa caualaria e anas-
sen en Hungria. E cant fo aribat en Ungria demana
en qual loch era lo rey, e tremesli .iiij. cauallers
que li feesen a saber quel comte de Proensa era
aribat en aytal port, e que era per uengut parlar
410 ab lo rey, si uolia que preses terra. E el comte uo-
lia quel Rey quel asaguras el e sa companya.

E el Rey respos que molt li pleya quel comte
que prengues terra, e que vengues saul e segur. La
doncs lo comte els cauallers e les altres gents is-
415 queren en terra, e les besties, e feu tots los cauallers
uestir de les pus beles uestedures que auien, els
caualls armar. E ab trompes e ab tabals e ab nafils
e ab molts daltres estruments anassen ues lo Rey.
E lo rey cant lo uee, quel comte uenia axi honra-
420 dament, e quel comte de Proensa era tan alt hom,
isqueli a carrera e reebelo honradament.

Quant lo Comte e totes ses gents foren albergats,
lo Comte ana ueser lo Rey a son palau e el Rey
feuli beyl semblant e acolil molt be. « Senyor » dix
425 lo Comte al Rey: « yo uolria parlar ab uos priua-
dament. » « Hoc uolenter » dix lo Rey.

Ab tant entrarensen en .i. cambra ab doses, el
comte * dix al Rey: « Senyor: yo som uengut de [v.]
longues terres per uos ueser e per parlar ab uos.
430 Eus uul demanar que uos quem donets .iiij. dons.
Lo primer que uos nous irescats de so que vous
demanare neus dire. Laltre quem digats ueritat de
so que vous demanare. Lo ters sius despleya so que
vous dire que nom fessets mal a mi ne a ma com-
435 panya, mas quens en lexets anar sauls e segurs. »
Lo Rey respos e dix, que li pleya que axi fos com
lo comte auia dit, e aso li promes en sa fe. Lauors
dix lo comte: « Yo, senyor, uos deman fil ne fila
sin agues anch. » Cant lo rey hoi asso estech una

pessa que no respos e uengrenli tots los huyls en 440
aygua. Lauors dix lo rey: « En comte: promes
uose queus dire ueritat, e nom cuydaue que dasso
me demanaset. » Lauors dix lo rey: « En comte:
yo agui .i. fila, la pus bela creatura del mon, e per
mals conselers uolguila pendra per mulyer, e ela 445
com a bona crestiana, feuse taylor les mans; » e
comtali tota la istoria del fet axi com demunt auets
hoit; « per que yo no fuy puyt alegre ne sere ne-
gun temps com a tant gran mort la fiu auciura. »
Dix lo comte al rey: « Senyor: aquexa dona que 450
uos deyts que es uostra fila, e uos deyts que la fees
auciure, yo la e per muyler. » « ¿Vos? » dix lo rey.
[f. 25.] * « Hoc, senyor » dix lo comte. « Asso no pot esser
ueritat en neguna manera » so dix lo rey. « Sa-
piats, senyor » so dix lo comte, « que ueritat cosa 455
es; » e comtali com era aribada a Marceyla e tot lo
fet com era estat. « E sapiats, senyor, que yo ne
.i. bel fil. E jasfos so que yo la creegues que ela fos
uostra fila com ela mo ach dit, e ab sa uolentat yo
som uengut assi. » 460

Lo rey qui hoi que sa fila era uiua e que tan
honrat marit auia, ach lo major goyg del mon, e
ana abrassar e besar lo comte. E de gran goyg que
ach no podia parlar, mas ploraua e abrassaua e be-
saua ades ades lo comte. E a cap de gran pessa 465
eyls isqueren de la cambra. E lo rey tenia lo com-
te per la ma que nol se uolia lunyar dessi. E tan-
tost feu cridar cort general, e feu manament que
tuyt hobeisen lo comte, que eyl era son fil, e que
eyl era rey mentres fos en la terra. Quant la cort 470
fo aplegada lo rey los dix: « Senyers: ueus assi
lo noble comte de Proensa, marit de ma fila; » e
comtals com lauia presa per muyler, e tot lo fet.
Los comtes e los barons d Ongria foren molt ale-

475 gres e feren tota honor que fer podien al comte.
E el Rey nol apeylaua sino fiyl, e ab eyl menyaua
solament en .i. taula, e ab dosos jeyen en .i. cam-
bra; ni de nits ne de dies nos partien ab dosos.

*Quant uench quel comte ach estat alcun temps [v.]
480 en Ungria ab son sogre, dix al rey que sen uolia
tornar en sa terra. Respos lo Rey: « Sapiats que
nos pot fer, fil, que tantost uos partescats de mi. »
« ¿E com » dix lo Comte, « senyor, no es temps
duymes que torn en ma terra? » « No » dix lo Rey,
485 « mas trametam .i. misatge en uostra terra a ma fila,
uostra muller, e a uostres gents, e fets los a saber
que uos sots ab mi, e tots sans e alegres. »

Lo Comte uee la uolentat del Rey e feu letres a
sa muller e als burgueses de Marcella, e feulos a
490 saber que sa muller era fila del Rey d Ungria, e com
lo Rey lauia reebut ab gran honor, e que nol lexa-
ua partir dessi, mas que en breu laurien san e ale-
gre si a Deu pleya. E quels pregaua els manaua
que amasen e honrasen sa muller e que feesen tot
495 so que ela uolgues ne manas. E axi per .i. correu
eyl trames aquestes letres al consel de Marceyla.

Cant lo correu ach les letres, messe en .i. leny e
uenchsen a Marceyla. Mas cant foren prop del port
de Marceyla agren uent contrari e no pogren intrar
500 el port. E per forsa couench los pendra terra al
castel hon estaua la mara del Comte. Lo correu sen
ana tot dret a la mara del Comte, e dix li noueles
del Comte, com lo Rey d Ongria lamaua e lonraua,
e que la Comtesa, sa muller, que era fila del Rey
505 d Ungria.

Cant la ueyla Comtessa, mare del Comte, hoyi
*aquestes noueles, fo hirada e dèspagada e pensas [f. 26.]
com poria emblar les letres al correu. E dixli:
« Mon amich: uos sots trebaylat de la mar, posats

uuy tot dia e dema entraruos nets a Marceyla. Res- 510
 pos lo correu: « Madona: yo e manament del
 Comte que nom atur en negun loch, entro que sia
 a Marceyla. » « Sapiats » dix eyla « que pus tan
 bones noues portats que nous partiretz uuy de mi. »
 E axi feulo aturar, e donali molt a menjar e a beura, 515
 e donali tan a beura que aquela nit fo embriach que
 no sabia hon sera. E com uench a la nuyt feuli em-
 blar la bustia en que eren les letres, e crema aquey-
 les que anauen a la muyler del Comte, e les letres
 que anauen als burgeses e al consel de Marceyla 520
 axi matex, e feuna fer altres falces semblant da-
 queles. E dix la tenor de la falsa letra en axi:

« On nos En P. per la gracia de Deu, Comte de
 » Proensa, als feels seus, saluts e gracia. Fem uos a
 » saber que nos som fort despagats e hirats que una 525
 » fembra estranya presem per muller que axins ha
 » enganats quens dona entendre que era fila del Rey
 » d Ongria, e nos auem sabuda la ueritat e auem tro-
 » bat una uil fembra que per .i. mala feyta e ladro-
 » nicis li foren toltes les mans e fo exilada de la te- 530
 » rra d Ongria. Per queus deym eus manam en pena
 [v.] » de cors e dauer, que uistes aquestes letres, sens *al-
 » cun alongament prenats eyla e son fiyl e fetslos ti-
 » rassar per tota la uila de Marceyla e puys cremar,
 » per so com eyla axins ha enganats que no volem 535
 » que de tan vil fembra romanga hereu en Proensa.
 » Fets ho en tal guisa que nos en breu deuem esser
 » en Marceyla que noy trobem ela ne son fiyl, mas
 » que ajats complit lo nostre manament. E fem uos
 » saber que si cant nos uenrem no auets fet so 540
 » queus manam, que nos farem de uos e de uostres
 » fils e de uostres mullers semblant justicia, si quel
 » auer no estorsra lo cors ni lo cors lauer. »

Cant la ueyla de Comtesa ach fetes aquestes ma-

545 les letres e falces, mesles en la bustia, e torna la bustia al cap del lit del correu. El correu despertat gran mati e anassen a Marceyla, e can fo prop de Marceyla feuse una garlanda el cap e entra cantant per Marceyla, e anasen primerament a la Comtesa e saludala de part del Comte, e comtali tot lo fet axi com era, quel Rey no lexaua partir lo Comte dessi axi tost, mas que en breu uendria ab gran honor, si a Deu pleya. Lo correu se parti de la dona, e ab gran goyg anassen al consel de Marceyla, e
555 axi com passaua per la carrera les gens lo demanauen del Comte e eyl los responia que los saludaua molt e que la Com*tesa que era fila del Rey [f. 27.] d Ungria.

Quant uench que fo al palau del consel de Marceyla eyl troba los conselers e saludalos de part del Comte, e donalos les letres quel Comte los tremetia, e dixlos de paraula la honor quel Rey d Ungria feya al Comte, per amor de sa fila, e que nolne lexaua encara partir, mas que en breu uendria, els
565 deya els manaua que amassen e honrasen la Comtessa, axi com en les letres se contenia, e que feessen tot so que ela los manas.

Cant los conselers agren reebuda la letra del Comte feren cridar per la uila que tuyt uenguessen
570 al palau del consel per hoir noueles e manament del Comte. Cant tuyt foren aplegats, los conselers obriren les letres e donarenles a lescriuua que les ligis. Cant lescriuua uolch ligir les letres eyl uee quel Comte feya aytal manament contra la Comtessa, 575 dupta que no uolch ligir. E apeyla los conselers a una part e legils les letres.

Los conselers qui hoiren quel Comte manaua axi destretament que la Comtessa e son fiyl deguessen estirassar e cremar, sino que eyl faria aytal deyls

e de lurs muylers e de lurs infants, foren espaordits 580
 e nos saberem quin consel se prenguessen. E ape-
 [v.] llaren lo correu, e demanarenli a .i. part la *veritat:
 « Tu dius de part del Comte que nos amem e hon-
 rem la Comtessa, e que eyla es fiyla del Rey d Un-
 gria e uet les letres que dien lo contrari. » « Yo 585
 nom se » so dix lo correu « ques dien les letres, mas
 vous dich veritat que eyla es fila del Rey d Ongria,
 e si uosaltres no lamats e no la honrats sapiats quel
 Comte, uostre senyor, ne sera despagat. »

E los conselers agren dacort ab los burguesos de 590
 Marceyla, que farien de la Comtessa e de son fiyl.
 Los uns deyen : « Fets so quel Comte mana. » E
 los altres deyen : « Mes ual que eyla e son fiyl muy-
 ren, pus lo Comte ho mana, que si nos e nostres fils
 e nostres mullers erem destrouits per tost temps. » 595
 E alguns altres deyen : « ¿Com auciuira hom eyla
 e son fiyl per letres, quel correu diga lo contrari? »
 E axi estauen embargatz que nos sabien ques fee-
 sen. E ach hi un hom saui qui dix : « Senyors, lo
 fet es molt perillos: si fets so que les letres dien, que 600
 per auentura nou ha manat, que les letres fossen
 falsades en neguna manera, pus lo correu diu lo
 contrari, e axi uosaltres aurietz molt errat. E sino
 o fets e el ho a manat, sots ne en fort gran peril;
 hon yo conselaria axi : Barons, la Comtessa com 605
 quel fet uaje, ela es bona dona e sebem be quel
 Comte lamaua molt eyla e son fiyl, e que nos lau-
 ciam a tan mala mort no mes semblant ques deja
 fer. Mas prenets la dona e linfant e metetslos en
 [f. 28.] una barqua, axi com fo atroba*da, e metetslos en 610
 mar, e Nostre Senyor fassen so que li placia. Cor
 per auentura lo Comte es axi irat contra eyla e se-
 rali pasada sa fellonia com sera assi, pus que no la
 trobara, e uosaltres trobarets ab el merce. »

- 615 Aquest consel plage a tuyt e anarensen a la Com-
tessa e portarenli las letres quel Comte los auia tre-
meses. E dixerenli : « Madona: ab gran dolor e ab
gran despagament que auem de uos, nos que som
620 assi e tots quants som en esta terra som uenguts
per dir a uos paraules que son fort dures a uos e
a nos. Veus quines letres nos a tremeses lo Com-
te. » E feren ligir les letres. E ela qui hoi les letres
caech esmortida en terra: a cap de gran pesa, cant
fo tornada en sa color, dix: « Senyors: ¿com porien
625 esser ueres aquexes letres? que al castel de sa mare
del Comte, la hon ariba lo correu, les li emblaren.
E prech uos que no enantets contra mi entro quel
Comte sia uengut, o que yo haje tremeses letres o
algun misatge. » « Sapiats, madona, que nos o fa-
630 riem uolenters, mas lo manament es perillos que no
ho guosariem alongar. Mas holtra lo manament del
Comte uos farem aytanta de gracia, que nos nous
auciurem axi com el ho a manat; mas metrem uos
en .i. barcha uos e uostre fiyl, axi com uos troba
635 hom, e anats a uostra uentura. »
- Cant la dona ach hoides estes paraules si fo do-
lenta ne irada nos fo maraueyla, e feu lo major *dol [v.]
del mon; e els aparelaren .i. barcha e meserenhi la
dona e son fiyl, e meterenlos en mar. La barcha se
640 exi del port de Marceyla, e ana rodejant per la mar.
E als cuns dies, axi com plague a Deu, uench de-
uant .i. monestir de dones qui es riba mar. E pes-
cadors qui exien a pescar per obs del monestir uee-
ren la barcha sens tot gouern, meraueylarensen molt
645 e anarenla pendre, e trobaren la dona e son fil e
ueerenla que no auia mans. E demanarenli quina
fembra era, ni com era aqui uenguda. E ela respos
que fembra peccadora era. Manarenla a labadessa,
e labadesa qui uee tan bela dona e son fil, molt bel

infant, demanarenla de ses conuercions, e ela res- 650
 pos e dix, que fembra peccadora era e no als. La-
 badessa ach pietat deyla e de son infant e dixli si
 uolia romanir aqui ab eylas que seruis Deu en aquel
 monestir. E ela respos: « Hoc uolentera. » Uesti-
 renla de drap de religiosos, e fo pus humil e pus au- 655
 nent de so que podia que totes lamauen e la servien
 com a eylas metexas.

Quant ach estat .i. poch de temps les monges
 conseylaren a labadessa que la fees portera, que
 altre offici no podia auer, e feula portera e fo axi 660
 auinent e axi de beyla resposta a totes les perso-
 nes que tuyt se tenien per pagats e per hedificats.
 Nodris son fil el monestir de les dones. La dona
 era axi de gran abstinencia e estaua en oracio molt
 quesqu dia. E estaua en lesgleya deuant laltar de 665
 [f. 29.] Madona Sancta Maria * entro que totes les misses
 eren dites, per so com no podia estar el cor ab les
 altres dones monges com no sabia ligir ne cantar.

Cant ach estats ben .v. anys en lo monestir es-
 deuenchse que .i. dia estaua a la missa deuant lal- 670
 tar en oracio. El preuere uolch ministrar e metre
 del ui e de laygua en lo calze e noy ach escola ne
 altra persona que li donas les canadeyles, e eyla
 auia gran uolentat que li donas les canadeyles, mas
 no podia. E mantinent ela uee denant laltar penjar 675
 dues mans les pus beyles que anch fossen uistes.
 E pensas que Deu e Madona Sancta Maria li uolia
 fer per auentura gracia. E ab gran deuocio e ab
 gran reuerencia acostas a laltar, e estes los brassos
 e los monyons ues aqueles mans, e sobta les mans 680
 se preseren ab los seus brassos aytambe e mils que
 anch no les auia haudes, leuat que .i. filet ben sutil
 hi paria la hon les auia fetes taylor. E mantinent
 pres les canadeyles e serui deuotament el preuere.

- 685 E lo preuere qui ja la coneixia e ja lauia uista mol-
tes de uegades menys de mans, e que ela auia co-
brades les mans e no sabia chom, que el nou auia
uist, marauelassen fort. E apeyla labadessa, e dixli
que aqueyla dona auia cobrades les mans. La aba-
690 dessa apella la dona e feuli mostrar les mans e de-
manali * com les auia cobrades, e cant ho ach hoit [v.]
feula entrar a missa e cantaren *Te Deum laudamus*
per lo gran miracle que era esdeuengut a la dona.
E labadessa e tot lo couent foren fort alegres de
695 la gracia que Deus hauia feta, e agrenla en gran
reuerencia e ferenli tota honor que podien. E ela
fo pus humil e pus auinent, e seruia a totes axi com
podia. E la abadessa, per la gran gracia que auia
de les gens, lexala seer el cor ab les altres.
- 700 Cant lo Comte ach estat ab lo Rey e lach per son
regne manat, partis del Rey. E al partir lo Rey do-
nali anels dor e pedres precioses e draps de ceda
e samits e draps dor e perles e daltres joyes que
aportas a sa muller. El Comte dona cauayls e pala-
705 frens e estors e falcons e hor e argent e daltres richs
dons, e seguilo ab comtes e ab barons e ab gran
caualaria entro sus riba de la mar. E el Comte pres
comiat del Rey e de la sua gent, e recolis ab tota
sa companya en les naus e ab gran goyg uengue-
710 rensen a Marcelya.
- Cant foren al port de Marcela, lo Comte feu so-
nar trompes e nafils e tabals e daltres estrumens e
ab gran goyg entraren el port. Cant foren el port,
enans que auaylas de la nau, los burgueses de Mar-
715 ceyla qui mils qui mils, axi com podien li exiren
a carrera. Cant los ach saludats, tantost los demana
com estaua madona la * Comtesa, e els estegueren [f. 30.]
que noy ach negun que li respongues. « ¿Com nom
responets? » dix lo Comte « ¿Es morta ho uiua? »

« Senyor » dixeran eyls e los conselers de Marcela: 720
 « ¿e no sabets uos quines letres nos tremetes uos? »
 « ¿E quines? » so dix lo Comte. « Ades o ueurets »
 dixeran los conselers: mostrarenli les letres.

Com lo Comte uee les letres fo lo pus irat hom
 del mon, e dix: « ¿Auets fet axi com les letres 725
 dien? » « Senyor, no, ans nos som auenturats des-
 tar a uostra merce que no la uolguem auciore a ela
 ne a son fil, mas metem los en una barcha axi com
 la dona fo trobada e metem los en mar, axi com
 Deus los uolch guiar. » 730

Ab tant lo Comte feu apeylar lo correu, e dixli:
 « ¿Aportets tu aquestes letres? » « Hoc, senyer »
 dix lo correu. « ¿E girest te en negun loch? » « Hoc,
 el castel de madona la Comtesa uostra mare, que
 mal temps nos hi gita. » « Aylas! » so dix lo Comte, 735
 « la desleyal de ma mare a feta aquesta falcia, que
 ma tolt la res que yo mes amaua el mon, mas yo
 fare dela so que ela auia hordenat de fer de ma mu-
 ller. » Lo Comte uolch anar la hon era sa mare que
 la fees tirassar e cremar. E sos cauallers e ses gens 740
 pregarenlo e li conselaren que no fees que gran
 peccat faria e mala fama quel ne seguiria, e per so
 [v.] non trobaria abans *sa muller ne son fill, e axi esti-
 guesen. E feu aualar tota la gent en terra e jura que
 no seria a Marceyla tro que sables noueles de sa 745
 muller si era morta o uiua. E ab una nau armada
 e ab dues galeas partis de Marsela, e serca tots los
 ports e les ciutats e les uiles els castels que eren
 riba mar, e en quescun loc feya auaylar cauallers
 e demanar e cercar si aurién uista .i. fembra esmo-
 nyonada ab .i. infant petit. E axi rodejant sercha la 750
 mar .vij. anys que anch no troba negunes noueles.

E a cap dels .vij. anys esdeuench al monestir on
 era se muyler. La nau estech en albayina que no

- 755 auia uent nes podia moure. Lauors dix lo Comte :
 « Pus no auem temps danar auant uets aquel mo-
 nestir e pregatslos queus uenen pa e ui e fruyta e
 hous, ons en donen. » Ab tant auaylaren .ij. caua-
 llers de la nau, e anaren al monestir, e cant foren
 760 a la porta de la claustra trobaren la dona qui era
 portera. E cant lagren saludada dixerenli : « Mado-
 na: aqui en mar ha en una nau .i. Comte, e ans tre-
 mes aci e pregueus que li uenats pa e ui e fruyta
 per refrescament. » « ¿E don es aquex Comte? »
 765 so dix la portera. « Madona, de Proensa. » Tantost
 com la dona hoi Comte de Proensa, tot lo cor li
 comensa de saltar. E dix als caualers : * « Ara sius [f. 31.]
 plau uos esperatz .i. poc, e yo entrare a madona
 labadessa e fereusla uenir a la porta. »
 770 Ab tant feu uenir la abadesa deuant los caualers
 e els dixerenli quel Comte la pregaua que li uenes
 refrescament. E labadesa dixlos que nols en uen-
 dria gens, mas donarlosnia pa e fruyta e deso que
 agues dins lo monestir. Ab tant los cauallers feeren
 775 ho pendre e preseren comiat de la abadesa e de
 la portera, e ferenlos gracies e tornaren a la nau.
 E mentre els sen anauen dix la .i. a laltre : « Sancta
 Maria, beneyta dona, e com sembla aquella portera
 madona la Comtesa! » « Certes, cuyt me que eyla
 780 sia, » dixeren los altres. « ¿E com ho podets dir,
 que ela no auia mans e aquesta ha les pus beles
 mans que anch uees a dona? » « Certes, si les mans
 no fossen, yom cuydara que ela fos. »
 Cant foren a la nau, dixeren al Comte : « Senyor:
 785 labadesa uos saluda molt he tramet uos aquestes
 coses e no uolch pendre dines de nos. E sapiats
 queya una dona portera molt auinent, la pus bela
 dona que anch fos, e sembla madona la Comtesa,
 axi fort que no diriets sino que ela es, sino fossen

les mans que aquesta ha fort belas. Lauors respos 790
 lo Comte, e dix: « ¿Semblali axi fort? » « Hoc,
 sapiats, senyor, que si uos la ueyets e no li ueyets
 [v.] *les mans, que uos diriets de tot en tot que ela es. »
 « Pus que tant la sembla » dix lo Comte « irela ueu-
 re per amor dela. » Abtant auayla de la nau e ana- 795
 sen al monestir; e quant labadessa hoi dir quel
 Comte uenia, isque ab gran companya de dones.
 E cant uee la dona portera lo cor li deya que aque-
 la era sa muyler, e cant li ueya les mans eyl o des-
 creya. 800

Mentre lo Comte la guardaua, que non podia
 partir luyl, lo fil de la portera uench e no ach cura
 de la mare ni de les altres dones, axi com auia acos-
 tumat. E abrassaua lo Comte el estrenyia e sacos- 805
 taua a el axi, que les dones sen marauelauen, e cri-
 dauenlo e nos uolia partir del Comte. Lo Comte
 sera asegut enfre labadessa e la portera e no auia
 cura sino de la portera que no la feya sino guardar.
 Con molt lac guardada, la portera li dix: « Senyor:
 ¿e com guardats axi e no parlats ab madona laba- 810
 dessa e ab aquexes altres dones? » Respos lo Com-
 te: « Madona: no mo tingats en mal, que per so
 com uos semblats una dona que yo auia per muy-
 ler per que yo uayg exellat, que yo amaua mes que 815
 neguna res del mon, e no auia mans, e sapiats que
 de tot en tot me uijares que uos siatz. » « ¿E esuos
 uijares » so dix la dona « que yo la sembla axi com
 uos deyts? » « Hoc, madona, sapiatz per cert. »
 « Senyer » dix ela « per cert que noy anats enganat
 en res, que yo som aqueyla. » 820

[f. 32.] Cant *lo Comte hoi dir que ella era, uala abrassar
 e besar la cara e la bocha e les mans, e la dona
 atretal al Comte. E la abadessa qui asso uee, esqui-
 uas fort, e semblantment totes les altres dones. E

- 825 dix labadessa al Comte, que gran mal ensenyament feya e gran uilania que a lur monge feya aytals coses. E lo Comte no se lexaua per tot alo que el no la tengues abrassada e be estreta e la besaua, e la dona atretal a el. Lauors dix labadesa a la por-
- 830 tera: « Oy, dona: ¿e uos per santa dona uos teniem, com podets sofferir asso? » « Madona » dix lo Comte: « nous sapia greu nius en marauelets, que ans fo mia que uostra. E sapiats, madona, que ela es ma muller e som ne anat .vij. anys per mar
- 835 que no auayle en terra per eyla cercar entro a ara. »
- Ab tant lo Comte dix a labadesa e al couent com lauia presa per muller e puy com lauia perduda e com lauia cercada, e comtali tota la ystoria del fet, axi com demunt auets hoit. E apres pregua
- 840 labadessa e a les altres dones que nols fos greu, que pus tant auia trebaylat e lauia trobada, que uolialasen manar en Proensa. Abtant labadessa e el couent respos que si la dona o uolia, pus que sa muller era, jasfos quels fos greu, queu sofferrien.
- 845 La * donchs respos la dona, e dix que uer era que [v.] era son marit e son senyor, e ab el sen uolia anar.
- Ladonchs lo Comte dona al monestir tot quant auer portaua que no sen retench sino tan solament so que li era obs per uianda tro a Marcella. E pres
- 850 la muller el fil e preseren comiat de labadesa e del couent e uengrensen ab gran goyg a Marsela.
- Quant los caualers de Marceyla els burgueses hoiren quel Comte uenia e sa muller e son fil, e que ela auia cobrades les mans, ab gran goyg e ab gran
- 855 festes exirenli a carera e rebeerenlos molt alegrament.
- E axi lo Comte ab gran trebayl cobra se muller e son fil. E la dona ab grans tribulacions cobra les mans e cobra son marit. E uisqueren en sems ab

gran benenansa aytant com a Deu plague e agren 860
 fils e files maridades. La una fo muller del rey Da-
 rago. E laltre del rey de Castela. Laltre del rey
 Dangleterra. E laltre del rey de Fransa. E daquel
 exi lo linatge del rey de Arago e tots los altres. E
 despuys anaren en la gloria celestial, en la qual 865
 nos aport Nostre Senyor Deus per sa merce. AMEN.

* EN NOM DE DEU SIA ET DE [$\begin{smallmatrix} V_{32} \\ R_I \end{smallmatrix} \]$
 madona sancta Maria. Comensa aquest
 libre del Rey d Ungria he de sa
 fila la qual fo muler del
 Comte de Proensa.

5

EN Ungria hac un Rey qui auia per muler le
 pus bela dona del mon. El Rey per la belea
 que auie e per so con here molt honesta e molt bona
 done, amauele mes que res que ffo's el mon. E auie
 10 de questa dona vna file sens plus qui era le pus bele
 creatura dels nom.

E es deuenchse que que la regina mori e non ro-
 mangueren infans sino le dita donzela. El Rey per
 so com amaue molt la regina sobre totes coses del
 15 nom feune tant gran doll el e tota la sua terra que
 so fo vna gran marauele. E quant hac estat lo * Rey [R_{Iv}]
 axi vn gran temps, los barons e los comtes pensa-
 ren se quell doll de la regina serie pasats. E acor-
 daren*se que li diguesen que preses muler per so [V_{32v}]
 20 quel regne no romeses a gens estrayes per fretura
 de rey.

---

* Foliació dels mss. de l'Arxíu de la Corona d'Aragó:
V indica el còdiç n.º 83 procedent de Sant Cugat del
 Vallès; *R*, el còdiç n.º 155 de Ripoll. El text que publi-
 quém reproduheix la lliçó de *V*; les variants que doném
 a peu de plana són de *R*.

6 auí per. 10 senes pus. 11 creautura-nom (*en tots
 dos ms.*) 14 regine. 15 nom (*en tots dos ms*) 17 .j.-
 comptes pansarense quel. 18 ragina seria pasat. 19 acor-
 daranse-muller. 20 romases-fratura.

Lauos los comtes e los barons anarensen a el e
 digueren li: « Senyor: nos som uenguts a uos per
 gran faeltat queus aportam, e per so som tenguts
 queus diguam so que sia vostra honor e honrament 25
 de vostron regne. Vos, senyor, sabets be que no
 auets areu sino aquella file, per queus uolem preguar
 e clamar merce que vos que prengats muler de que
 romangen ereus, daquel regne e pres vostra mort no
 uenges an poder de gens astrayes, e nos no roman- 30
 guesem menys de senyor natural. » Lo Rey respos
 que molt o deir be, e con a bons e a leyals vesals,
 e quels ho greye molt, mas no era causa ades en
 [V 33] uolentat de pen*dre muler. « Enpero pus uosaltros
 ho'uolets e mo conselats, si podets atrobar tan bela 35
 dona con la regina qui morta es, acordarmoe. Em-
 pero dicvos que si tan bela no era, que non pendria
 gens; mas pus que tant ho uolets, vosaltres vesjali la
 beutat de la regina, e axi anats per lo mon sercant
 [R 2] si atrobarets tan bela * dona ni donzela, e si be no 40
 ses ffila de rey ho de comte, ans sia fila de quis uula,
 jo la pendre per muler. »

E cant los barons ageren hoyda la uolentat del
 Rey acordaren que tremesesen cauallers per diuer-
 ses terres e que cerquassen si trobarien tan bela 45
 dona con la regina era. E cant ageren molt sercat

---

22 anaransen a ell. 23 sanyor-uanguts. 25 digam.
 26 sanyor. 27 aquella filla-pragar. 28 muller. 29 ro-
 manguen areus si quel. 30 uangues-astranyes. 31 sa-
 nyor. 32 uasals. 33 graya-anuolentat. 34 pendra
 muller-uosaltres. 35 consallats-trobar-bella. 36 ragi-
 na-enpero. 37 bella-pandrie. 38 ueiats li. 39 bautat-
 ragina. 40 trobarets-bella-donzella. 41 fila-filla de
 quis nulla. 42 pandre. 43 hoida-uolantat. 44 que li
 tramasesen cauallers-diueresses. 46 ragina-quant ague-
 ren.

tornaren al Rey e digueren li que moltes de beles na trobauen, tan bela con la regina era. « Adonchs » dix lo Rey * « lexatsme star que nul temps no aure [V 33 v]
 50 muler sino era tant bella con la regina qui morta es. » E axi partirense del Rey et anarensen.

E cant agran stat vn temps ajustarense los comtes e los barons e los burzses. E cant foren ajustats en cara asagaren sis podie mudar de son enteniment lo Rey, que uolgues pendre muler. E ach-
 55 ni .i. qui dix : « Senyors: lo Rey nos uol pertir de son enteniment quo no se corde de pendre muler si no ere tant bele con la regina qui morta es. Ara anem a el que jon so pus belle. » Dixeren los barons : « ¿Quala sera aquexa? » Respos aquel: « Ssa
 60 fila es molt pus bela que sa mare no fo anch; e el Rey amela mes que res del mon, e si * li ho conselats acordarsia molt volenter. » * Lavos digueren los altres: ¿Qui li conselarie tan gran peccat ni tan cruel
 65 ffet? » « Vos » spos aquel « bon si acordarie e seuendra del peccat ab Deu, e la mala fama sera tost pasada. » E axi per anach de quel acordarensi tots los altres que lindiguesen.

E anarense al Rey et preguarenlo que secordas
 70 de pendre muler per tall que els no romanguessen apres de sa mort menys de ssenyor netural. « Ba-

47 da beles. 48 ragina. 49 lexats ma astar-null.
 50 bela-ragina. 51 e anaransen. 52 e quant agueren un temps aiustaranse. 53 burguesos e quant. 54 asaiaren-
 antaniment. 55 rei que uolgues. 56 sanyors lo rei. 57 antaniment-sacorde. 58 era tan bela-ragina. 59 ion se pus bella. 60-61 aquexa res (*aquí'l copista's passà alguns mots*) pus bela que sa mare-e al. 62 amauala-consalats. 63 uolanter. 64 altres-consallaria. 65 seuandra. 67 pasade-axi anach daquel ecordaransi. 69 anarense-e preguarenlo. 70 tal. 71 da sanyor natural.

- rons » so dix lo Rey « gaus he dita ma uolentat. »
 E respos aquel mal uestia, e dix : « Senyor: quius
 atrobave tant bele dona ho pus bela que la regina
 no era ¿pendrietsle? » « Hoc » dix lo Rey « uolen- 75
 tes. » Respos aquel mas vestio e dix : « Jo, senyor,
 lo se e leus mostrare » E dix lo Rey : « ¿Quala aque-
 xa dona? » Dix aquel : « Madona uostra fila es molt
 pus bella que sa mare no era. » « Sa mare » respos lo
 [V 34 v] Rey « ¿con pendria jo ma fila per muler, so que hanc* 80
 mes no fo fet? » Responeren los altres : « Senyor:
 pregam vos queu fasats, que si de peccat uos en te-
 mets quant neurets auts .ij. o .iij. infans podrets vos
 [R 3] pertir* dela et farets penitencie. E romandran areus 85
 per tostemps de uos. » Respos lo Rey : « Ara, ba-
 rons, jom acordare sobre so e reteusen resposta. »
 Los comtes e los barons adonchs se pertiren del
 Rey.
 Ab diable fo aparela que lin meses en cor quen
 fases ague presa sa fila per muler. E el ana ueure sa 90
 fila, e uese marauelosament bella, encara molt pus
 bella que sa mare. E posa tot son cor puximent del
 diable que le preses per muler. E no pres altre cort,
 [V 35] mas el matex ho dix a sa* fila; e dixli axi : « Ma fila:
 mos contes e mos barons man molt pregat que pre- 95
 ses muler per so quel regne no romases an poder

72 uolantat 73 sanyor. 74 ragina. 75 pandrietsla.
 76 uastio-yo sanyor. 77 la se e laus-quala es aquexa.
 79 bela-sa mar (*aquests dos mots, tatxats*). 80 pandria
 yo-anch. 81 sanyor. 82 pragam-peccat vos an tamets.
 83 naiats aut-podets. 84 dela e-panitencie. 85 tots
 temps. 86 sobra aso-retreusen rasposta. 87 comptes-sa
 pertiren. 88 rei. 89 Al (*mot refet; de primer el copista
 havia posat ab*)-mases an cor queu. 90 filla-uoure.
 91 maraualosament bela ancare. 92 punyiment. 93 altra
 acort. 95 comtes. 96 romangues en.

- de gens estrayes. E jo los auia respos que tant ama-
ue vostra mare que sino atrobarien tan belle dona
con elle era que nul temps no pendria muler. E an-
100 ne sercades diuerses terres e non an trobada negu-
na con uostra mare. E puis son se acordats que vos
sots pus belle que vostra mare, e anme pregat queus
prena per muler; e jo els atorgat * que ho fare. E per [R 3 v]
so, ma fila, hajats aquesta honor, que siats regina
105 d Ongria coronada que si altra estraya nich uenia. »
E la donzele con hay aquestes peraules fo fort
despegade en son cor; e dix a son pare : « Senyor :
no fo anch mes hoit que pare prenes sa fila per * mu- [V 35 v]
ler, he precvos que nom perlets aquexe raho, que
110 nous dire que uos qui sots mon pare prene, que no
he en cor ne en uolentat que nul temps prene marit,
que a Deu he oferta ma uergenitat. » Respos lo pare,
he dix : « Ma fila: que uos serets ma muler e serets
regina d Ongria. »
115 Ab tant partis lo pare della, e feu cridar corts per
tota sa terra; e en les dites corts se ajustaren comtes
e barons e caualers e burzses e daltres meneres de
gens sens comte. E aqui uenglen jutglas de totes
parts ab esturmens, e de diuerses maneres dauant
120 la filla del Rey, de nit e de dia, mas Deu sab ella
quin cor auia. E axi la cort e la festa era tant * gran [V 36]

97 astranyes e yo. 98 amaua-bela. 99 ela-pan-
drie. 100 anna sercades an diuersses-trobade naguna.
01 puys sonsa. 02 bella-anma pragat. 03 yo els ho
atorgat. 04 aiats-ragina. 05 astranye-uania. 06 don-
zelle con huy. 07 despagade-sanyor. 08 para pra-
nes. 09 e prechuos -aquexa rao. 11 ni anuolentat-prena.
12 offerta ma uirginitat. 13 e dix-muller. 14 ragina.
15 dela e fou. 16 aiustaran. 17 cauallers e burguesos.
18 uangueren. 19 esturments de diuersses. 20 Rei-die.
21 tan.

[R 4] que nul hom apenes se porie albirar. E el Rey feu
fer uestedures molt meraueloses, de diuerses* colors
de sisnaatons e de draps dor ab pedres precioses
e samits daltres colors. E ferenlesli asegar, jat se sia 125
so que ela fos despagrada, e que li clamas merce que
tan gran peccat no faes; mas ni li teme prou, que
con mes la ueya pus anamorat, axi con lo diable e
males gens lo ensenien en la sua amor; el Rey feuli
fer vne corone daur ab pedres precioses molt belle. 130

E cant uench lo uespre que lerdema le deuie pen-
dre per muler et les gens feyen aquella festa e foren
aqui de totes parts aplegades e les uestadures foren
acabades e totes les altres coses foren complides
lo Rey uench ueer sa filla et aportali la corona dor 135
[V 36 v] e dixli *axi: « Ma fila: jous espos per muler e uul
que uos siats regine d'Ongria e dema serets ma
muler. » E posali la corona dor sobre lo cap.

E la donzela que veihe quel fet saproismaue gitas
en terra denant son pare plorant e pregalo que aquel 140
fet no fes per res. El Rey respos et dixli: « La mia
fila: alegrats uos que aquest fet no pot romanir per
[R 4 v] res que uos no siats ma *muler. » « Senyor » dix la
donçela: « tanta belle dona ha per lo mon prenets
dequeles qui son pus nobles e melos que jo no son 145
e porietsho fer sens peccat. » « Ma fila » respos lo

22 null-so porie-e al. 23 uastadures-marauelloses-
diuersses. 24 manca de sisnaatons fins colors inclusiue.
25 asaiar jat sa sia aso. 26 despagade. 27 mas li. 28 la
uella. 29 gents-ansanien an-lo Rey. 30 vna curta
daur. 31 quant-landama la uolia pendra. 32 muller e-
fayan aquela. 33 uastadures. 35 Rei-uaer-sa corona.
36 vous aspos. 37 ragina d'Ongrie. 38 muller-sobra.
39 vehie que al fet sa aproismaue. 40 anterra dauant.
41 Al Rey raspos. 43 Sanyor. 44 donzella-pranets.
45 daquelles-mellos-yo. 46 raspos.

- Rey: « no ha tant bella dona al mon con uos sots e encara pus bela que uostra mare no fo anch. »
 « Senyor » dix la donzela: « ¿e quines belleses he
 150 jo mes que ma mare? » « Jo uos dich » dix lo Rey:
 « semblats vostra mare en to*tes vostres feysons en- [V 37]
 care que auets molt pus belles mans que ella no
 hauia. » Dix la donzela: « ¿E per les mans sots ane-
 morat de mi, que axim uolets pendre per muler? »
 155 Respos lo Rey: « Ma fila: per totes les belleses
 qui son en uos ne son jo anamorat, especialment
 per les belles mans, perqueus prec, ma filla, que
 uos queus alegrets cor dema serets regina d Ongria
 e major honor no poriets auer. »
 160 Ab tant lo Rey se parti della et ella romas ab
 les donzeles en gran pensament. E pregaue Nostro
 Senyor que la guardas dequel peccat, que non uol-
 gues. E cant *uench al uestre que tots foren caugats, [R 5]
 feu tancar les portes de la cambra e apella vna don-
 165 zele qui estaue ab en la cambra e .ii. *daltres, e dixlos: [V 37 v]
 « ¿Uosaltres me jurarets que farets so que jous dire? »
 « Och, la senyora »; dixerenliu. E con liu agueren ju-
 rat e promes, ellos dix: « Mon pare, lo Rey, ma uol
 pendra per muler, per mals conseles que ha auts, e
 170 diu que es anamorat de mi especialment per la be-
 lesa de les mans; e jo am mes perdre les mans que
 si perdia ma uirginitat ne consentria a tan peccat;

---

47 Rei. 48 sots encare-bella. 49 donzella-balleses.
 50 yo mes-yo uos dic. 51 antotes-faysons e ancare.
 52 ela no. 53 auia-donzella per-anamorat. 54 muller.
 55 filla. 56 an vos na son yo. 58 dama-ragina. 60 sa
 parti dela. 61 donzelles-pansament. 62 Sanyor-daquel
 pacat que no la uolgues. 63 colgats. 65 donzelle qui as-
 taua ab ela an la. 66 ma-yous. 67 sanyora. 68 ela los.
 69 pendre-consels. 71 ballesa-yo. 72 pardia-ni con-
 santria a tan gran.

perqueus prec e dic et us man per lo sacrament que fet auets, que uosaltres quem tallets les mans. »

E cant elles hoiren aso, comensaren a cridar; e 175

dixeren : « Per res del mon nou fariem, ans nos lexi-
riem hociure. » « Sapiats » dix la filla del Rey « que
si no ho fets jo cridare e fareus cremar a mon pare. »

[V 38] E *cant elles hoiren aço a*gren pahor que no fo- [R 5 v']
sen cremades ne terigasades. E ligarenli les mans 180

la vne sobre l'altra e posales ela matexa sobre .i. fust
e la vna li tench lo coltel sobre les mans e l'altra
ab vna mace feri sobrell coltell. E axi ab gran do-
lor taylarenli les mans. E tant tost agren vn fere
talant axi com ela ho ach ordonat e couguerenli 185
los moyons.

E fet aso ela feu metre les mans en .i. bell tala-
dor d'argent e feules cobrir ab vna bela touayola
de seda, e ela feu se metre en lo lit e ben abrigar;
e era tanta la dolor que soferie que nul hom no so 190
porie pensar, mas ela sola sabia la ueritat qui le
sentia.

E cant uench en l'albe tota le gent se leua ell
[V 38 v] brogit dels esturmens *fo lo mayor del mon e la 195
porta de la cambra de la filla del Rey donaue
cauals e palafrens e daltres dons sens mesura. E
adonchs, lo Rey, apella .ii. comtes e dixlos que

73 prech e dich eus. 75 quant-hoyren. 76 lixiem.
77 ociure. 78 yo-cramar. 79 quant-aso-agueren.
80 cramades. 81 la una sobra-he posales ella-sobra.
82 sobra. 83 massa fari sobrel coltel. 84 trancaranli-
tantost agueren-ferre. 85 calent-con ella. 86 monyos
87 ella-metra-tallador. 88 cubrir-bella touallola. 89 ella
feusa-an lo. 90 sofaria-null. 91 pansar-ella-uaritat.
92 la santia. 93 quant-an l'alba-salua els brugits. 94 es-
turments-maior. 95 donaua. 96 masura. 97 ladoncs-
appella-comptes.

anasen despertar sa filla, car dies era clars. Els dits
comtes, mantinent, anaren^{*}sen a la porta de la cam- [R 6]
bra hon la donzela jahia, e tocaren a le porta e nul
200 hom nols respos no sols nols hobriren la porta. E
tornarensen al Rey e dixerenli que negu nols auia
respost e que les portes eren tancades. Lauos res-
pos lo Rey, e dix: « Ma filla uol que jo le uaga
205 despertar. Be sap que fa. »

E dit aço anesen la et tocha a la porta. E sa *fila [V 39]
mana que li obrisen. E ferenho e ell entra molt ale-
gra, e dix a les donzeles: « ¿Con dorm encara ma
fila? » Resposeren eles, e dixeren: « Sertes, molt
210 ha uetlat esta nit e sen se fort malaute. » « No es
ara hora » dix lo Rey « de eser malaute con ella pen-
dra vuy lo mayor honrament que hanc dona pre-
ses. Entratshi » dix lo Rey « e despertats la senyo-
ra. » Dixeren les donzeles no gosarien axi con lur
215 done los ho auia manat.

E ell Rey qui hoi aso entrasen en la cambra e
anasen al lit hon ella jahia *fort cuberta. « Ma filla » [R 6 v]
so dix lo Rey: « leuats sus que gran dia es e uestits
uos e aperalatsuos he anem a le esgleya que tota la
220 gent uos espera. » *Lauos respos sa filla, e dix: [V 39 v]
« Mon senyor: clamuos merce que aquest fet no fa-
sats. » Dix lo Rey: « Ma filla: mon parlets dequexe

98 anasan-clar. 99 comptes. 200 jasia-e null. 01 nol-
ni sol-obriren. 02 Rei. 03 raspost-raspos. 04 filla-
yo la uaia. 05 despartar. 06 aso-e toca-filla. 07 antra.
08 donzelles-Com-ancare. 09 filla-responeren elles.
10 uallat-nuyt-sen sa-malauta. 11 ora ora-esser ma-
lauta-pandra. 12 major. 13 sanyora. 15 los auia.
16 e al Rey-huy aiso antrassen an. 17 anassen. 18 lauats
uos sus. 19 nestits uos apparallats uos e anem a la as-
gleya. 20 aspera. 21 sanyor. 22 fila no men parlets
daquexe.

raho que no pot romanir per res. » « Donchs » dix
 ella « jous dare ço que perque uos hic sots uengut
 ne de que sots axi anemorat. » E apella .ii.^{es} don- 225
 zeles e feuli dar lo taylador en que eren les sues
 mans, e dixli : « Senyor: ueus aqui les mies mans
 e ueus aci los meus moyons. » E mostrali los bra-
 sos; el Rey qui la uehe esmoyonade hisques rebeu
 de la cambra e comensa a cridar com a hom horat 230
 aperit de seny.

E aqui se aplegauen tots los comtes e los barons
 e molta gent cant hoyren al Rey tant gran dol fer,
 [V 40] e demanarenli : * « ¿Que aço senyor? ¿perque cri-
 dats axi? » E cant ach vn petit estat el los dix : 235
 [R 7] « Uegats, senyors, que * a fet la desleyal ma filla que
 les mans sa toltes. » E mostrales a tuyt.

E lauos tota la gent se parti dali e anarensen tots
 con a gent desberatada que no esperen los vns els
 altres, saluant los comtes e los barons qui roman- 240
 gueren ab lo Rey per aconortarlo. E anch no ues
 festa tant poch durar ne ab tant gran dolor con
 aquella fo.

Con vench a cap de pesa lo Rey aplega son con-
 seyl, e dixlos axi : « Barons: ¿quina justícia a afaya- 245
 da ne quina pena deu soferir aquella qui aytal honta
 [V 40 v] ma feta? » Digueren aquels qui li auian * conselat
 que la preses per muler, que la faes tirasar e puis

23 rao. 24 vous - hi sots uangut. 25 anamorat. 26 don-
 zelles - tallador. 27 Sanyor. 28 a si - monyons. 29 e al
 Rey - esmonyonade isques. 30 orat. 31 seyn. 33 hoi-
 ren - tan. 34 que es aso sanyor. 35 quant - .j. patit astat.
 36 uaiats sanyors. 37 tuit. 38 sa parti - anaransen tuit.
 39 desbaratada - asperen - vns als. 41 per conortarlo.
 42 tan - tan. 43 aquella. 44 pessa - aplaga. 45 ha afa-
 nyada. 46 soffarir aquella - aital onta. 47 aquells. 38 mu-
 ller - puys.

cremar; els altres deyen que la faes deuorar a bes-
 250 ties saluatjes e cascu dona male sentencia sobra ela
 per fer pler al Rey. E ahc hi .i. saui conte que dix
 al Rey: « Senyor: vostra filla eçi contra uos. Nous
 *serie neguna honor si la feyes hociure, mas fetla [R 7 v]
 metre en .i.^a barcha e uage per la mar axi con Deus
 255 la uolra gitar, e sia sa uentura sis uol muhire ne
 si uol uiure, e uos non serets axi tengut a Deu. »
 El Rey e tots los altres tengueren aquest consell
 per bo; el Rey mana que encontinent fes mese
 en .i.^a barcha sens nul gouern. En e axi fo me*se en [V 41]
 260 mar. E el fora romas fort trist e deespagat tostemps
 de la sua uide e anch pus no ach muler ne cose qui
 molt li plagues.

E con la mesquina de donzela fo dins en la bar-
 que es uehe en mar fo molt desconortada e no es
 265 merauela si soferie gran dolor, perho nou pot saber
 negu sino ella sola qui era sens mans e sens negun
 consel sino solament la ajuda *de Deu. Mas Nostro [R 8]
 Senyor Jhesu-Christ, qui desenpere aquels qui en
 els se fien, donali tant bon temps que a pochs de
 270 dies uench aribar al port de Masela. E jatsia aço
 quel dit port agues fort male entrade e es*treta tot [V 41 v]
 axi sen entra en lo port con si lo melor mariner del
 mon le guias e la gouernas e sus a hora de migge

49 cramar-deien-dauorar. 50 saluatges-mala-ella.
 51 ach hi-comte qui. 53 naguna-fayes ociure-fets la.
 54 an una barque. 55 uantura-murir o sis uol. 57 Al
 Rey-tangueren-consel. 58 al Rey-ancontinent fos messa.
 59 an una barcha-null guuern-an axi fo mesa an. 60 des-
 pagat tots temps. 61 muller ni cosa que. 63 masquina de
 donzella-an la barcha. 64 uee an mars. 65 gran maraue-
 lla-sofaria grans dolors pero. 68 Sanyor-qui de sent pere
 aquells. 69 el sa fien-tan. 70 aso. 71 mala antrade
 e estretta. 72 san antra an-mallor. 73 la guias-mige.

tercia ela fo sus al port de Marcela deuant lesgleya
del espital de Sent Johan en vna gran plaça en que 275
auie marines e molta daltra gent qui ueeren la bar-
cha uenir e noy ueren nula persona sino solament
la donzela molt pensosa.

E demanarenli don era ne con uenia axi sola, e
ela respos que fembra pecadriu ere; mes noy hac 280
nul hom qui le entenes, ne ela els.

[R 8 v] Vn poch estant ela axi en la barque uentures fo
de Deu quel Conte *de Proensa caualcaua ribe lo
port de Mesele, e uae la gent aplegade a la barque
[V 42] *demena que era alo de aquela tanta gent, e digue- 285
renli que .i.^a fembra era uenguda tota sola an .i.^a bar-
que e que no hauia mans. Al Conte anay e uea
merauelosament blancha e de beles colos, faysons,
mas que era descolorida; e no era marauela per len-
durar e per lo trebal de la mar que auia sofert. El 290
Comte feu cercar si trobarie nul hom qui lentenes
e uenc vn alamay que dix que el lentendria. E el
Comte dixli que li demanas don era; e ella respos
que d Ungria era. E el li demana con era aqui uen-
guda ne con auia perdudes les mans; ella no uolch 295
als respondre sino que fembra pecadriu era canaua
[V 42 v] axi con a Deus *playe.

74 ella-lasgleya. 75 aspital de Sen Iohan an-plaza an
que. 66 auia mariners-uaeren. 77 barca uanir-uahyen
nulla. 78 donzella. 79 demanaranli-uania. 80 sola ela-
paccadriu-noi hac. 81 null-antanes ni. 82 astant-an
la barca uanturas. 83 Comte-riba. 84 Masele-uahe-
aplagade. 85 damana-allo daquela. 86 ñna fembra-
uanguda-an una. 87 auia-Comte-uehe. 88 maraue-
llosament blanca-belles colors faisons. 89 marauella.
90 landurar-traball-suffert al. 91 fou cercar-trobaria
null-lantanes. 92 .j. alamany-ell lantandrie. 93 li dix-
damanas. 94 d Ongrie-damana-uanguda. 96 fembra pec-

Lo Comte, adonchs, nach pietat, *e per ço que [R llacuna]
 no uengues an mans domens qui la hontasen, feula
 300 pendre a .ij. caualers e aportar en son palau El
 Conte manalsan a sa mare e pregala per amor de
 Deu li ages bon solas e quen pensas be. E la Con-
 tesa sa mare era male dona e sens misericordia,
 e respos axi : « ¿E que la farem nos fenbra que sia
 305 esmoyonada? » « Madona » dix lo Conte: « major
 merce farets an aquesta que an altre qui fos adreta. »
 E la Contesa con uee la uolentat de son fill, la Con-
 tesa feuna pensa mal e leig. E cant la donzela ach
 estat alscuns dies torna .i. poch en color e fo *la pus [V 43]
 310 bela donzela qui fos al mon.

E con lo Comte la uee tant bela comensasen de
 enamorar e feu cercar si atrobarie hom neguna dona
 qui la entenes. E trobaren .j.* fenbra de Alamaya
 qui dix que la atendria. Al Conte mana a aquella
 315 fenbra que la seruis con mils pogues, e feuho.

E la donzela fo fort vmill e tant auinent que tuyt
 la amauen e li fayen con mes de ples podien. E al
 Conte plac molt la sua balea e els seus conpor-
 tamens. E senblaua be que uengues de bon loch
 320 e uenchli al cor que la preses per muler. Lo Conte,
 adonchs, se apriuada tant *ab ella que apreses per [V 43 v]
 muler lo conuenie.

E ela lo seu, e cant uench .j. gran mati sus al
 alba lo Conte feu reuestir lo capela a la misa ans
 325 que sa mare fos leuada nels caualers fosen venguts,
 tot priuadament an la sua capela e la pres per mu-
 ler. E la Contesa sa mare qui aço sabe, en loch
 de rabiosa comensa a cridar, e dix : « Ueyats lo
 nic mon fill qui a presa vna ladria esmoyonada per

---

cadriu era e anaue. 98 (en el manuscrit R llacuna qui com-
 prèn fins els mots tota la isto- de la ratlla 367).

muler. » E los cauales e los comtes els burguses 330
e les altres gens qui aqui eren ajudades de Masela,
con aço hoyren donarensen gran mareuela con auia
[V 44] presa fenbra perque no sabie don sera e imarment
con no ages *mans, mas negu nol ne gosaue reptar.
La Contesa sen ana, adonchs, no ho poc pus soferir 335
cant uahe al Conte tant amar sa muler, e partis
de Masela e uasen star .j. castel riba mar a .j.^a jor-
nada luy de Masela, qui ha nom Eres.

E la Contesa nouela, so es la muler del, sabe ja
parlar aquel lenguatge e fo la pus auinent a caua- 340
lers e a burgueses he a richs e a pobres que hanc
pogues esser nula dona. E axi tota la gent amauela
molt axi con els mateys per la gran vmilitat que auie.

[V 44 v] Sdeuenchse que a breu de *temps la dona hac del
Comte .j. bel fill; e ja lo Conte e tota la gent ama- 345
uela mes que res. E cant linfant fo ja granet que
poch anar, tot dia no faya sino caualcar sobre .j.^a
cana e corer per lo palau. El infant era ben nodrit
e larch, e prous, que tot so que li donaue sa mare
per menjar tots ho donaue als altres infans, e les 350
uestadures atretal. E al Conte playe molt so que

ueya fer al infant e amauel mes que res del mon,
e be faya apares que de bon loch venia. Lo Conte,
adonchs, moltes uegades con era priuat ab la dona
[V 45] li auia demanat el *que li digues de qui era filla ne 355
quines gens, que ela no serie per el menyspreade si
uol fos fila del pus sotil hom del [mon]. E hanc ella
no liu uolch dir nule uegade. Sdeuencse .j. die quel
Conte li uench dauant et pregala que an totes gises
del mon que liu diges pus que infant na hauia que 360
be liu podia dexelar con no era hora huy mes de
penedir. « Senyor » dix ela: « pus que tant ho uolets
saber, mon senyor sots e mon marit, e sapiats de
cert que jo son filla del Rey d Ongria. » E contali

- 365 con era son afer e con son pare la uolie pendre
per muler e con se feu talar les *mans ella matexa. [V 45 v]
Contali tota la isto*ria segons que damunt es dit; e [R 9]
con lo Conte hac hoyt aso ach lo major goig del
mon; e feu uanir los caualers els burgueses; contals
370 con sa muler era fila del Rey d Ongria, e feu major
festa e la major cort del mon. E cant les gens ho
agueren hoyt si primerament lemauen molt ara la-
maren molt mes e per so con saberen con era de
tan bon linatge, mas lo Comte feu manament que
375 tot hom qui vulgues sa amor ne sa gracia amas
la Contesa e honras et faes tot so que el *manas. [V 46]
E canch uench a cap de gran temps lo Comta
sa pensa que sabes la ueritat de ço que sa muler li
hauie dit que fos filla del Rey d Ungria, e dix a sa
380 muler: « Dona: si a uos plau jo uolria anar ueure
vostrom pare, no pas que jo dupte que uos no siats
sa filla axi con meuets, mas per so con se que ell uos
ama molt, e ell major goyg que el pogues auer seria
que sabes que uos fosets uiua. » « Senyor » dix ela:
385 « sapiats per cert que *res que uos uulats a mi no [R 9 v]
sera greu, jats sia aço que la uostra partida sia a mi
molt dura. »

E cant lo Comte hac oida la uolentat sua feu
aparelhar nauus e galeres e be .c. cauales tots uestits

---

67 (*reprèn el text de R*) demunt. 68 Comte ach huyt.
69 fou-burguesos e contals. 70 filla. 72 huyt-la ama-
uen-ara la amaren. 73 que era da tan. 74 lingnatge-
fou. 75 uulgues-ni sa gracia que amassen. 76 Comtesa
e onrassen e faessen-ella manas. 77 Comte. 78 uari-
tat de so. 79 auia-fila-d Ongria. 80 yo uolrie-uoure.
81 uostron-yo. 82 fila-mauets dit mas. 83 e al ma-
ior goig. 84 Sanyor-ella. 85 uullats. 86 iat sia aso.
87 manca molt. 88 ach huyde. 89 fou apparallar naus-
uastits.

- [V 46 v] *de tres parels de uestedures ab bels cauals e pala- 390
frens, e ab armes totes noues ell sa aparella. E cant
se dech recolir el feu aplegar los burgueses de Ma-
sela e ab tot son consel el palau dauant sa muler,
e dixlos axi : « Barons: uosaltres sots los homens
que jo mes am e en qui mes me fiy, e per lo sagra- 395
ment que fet auets e per lomenagge que mauets fet
uos dich eus man que uosaltres amets la mia dona
Contesa qui es aci e la honrets e la obeyscats de tot
so que ela uolra; encaraus dich eus man que negun
[R 10] manament altre de ueguer ne de balle *no sie *ho- [V 47]
beyt si no so que ela manara. »
- Adonchs lo consel de Masela respos, et dixeren :
« Nos manarem fer tot so que ela dira. » Ab tant lo
Comte pres comiat de sa muler e de ses gens e reco-
lirens en les naus e feren uela e anarens en Hon- 405
gria be armats e areats. E cant foren aribats en
Vngria demanaren en qual loch ere lo Rey, e tremes
la .iiij.^{es} caualers e dixlos que li diguesen quel Comte
de Proensa era aribat el port, qui era uengut parlar
ab els e siu uolie quel aseguras de pendra terra el 410
e tota sa compaya. Als caualers feren lo manament
del Comte e anaren denant lo Rey d Ungria e dixe-
renli so quel *Comte los auie dit.
- [V 47 v] El Rey respos qui molt li playe que preses terra

90 de .iiij. parells de uastadures e abels. 91 palafrens
ab armes-el sa aparalla. 92 sa dech racollir ell fou apla-
gar-burguesos. 95 que yo-ma fiy. 96 lomanatge que
fet ma auets 98 Comtesa qui asi es-onrets-obeiscats.
99 ella-encare eus dich-nagun. 400 uaguer ni da balle-
sia obayt. 01 ella. 03 quella dira ab aitant. 04 cumiat-
muller. 05 an las-an Vngria 06 arreats-arribats. 07 de-
manaran an qual-trames. 08 la .iiij. cauallers. 09 al
port-uangut. 10 ells-asugaras. 11 compaya-cauallers.
12 danant-d Ongria. 14 al rey raspos que.

415 e que uengues sau e sagur. Lauors los caualers tor-
naren al Comte e dixerenliu quel Rey pla*ye molt [R 10 v]
que preses e que anas a el sau e sagur. Adonchs lo
Comte et tota sa gent axiren en terra e feu armar
los caualers e los cauals uestir de les pus beles uesti-
420 tatures ab trompes e ab nafils e ab molts altres es-
turmens, e anaren deues lo Rey; el Rey con sabe
quel Conte uenie axi honradament antraren an la
ciutat.

E cant lo Comte e totes ses gens foren aplegades
425 an la ciutat lo Comte ana ueer lo Rey; el Rey feuli
senblant a*culil be. « Senyor » dix lo Conte: « jo [V 48]
volrie parlar ab vos .j. poch per priuat. » « An bona-
ora » dix lo Rey.

Aentrarsen en la cambra abdos, ell Comte dix
430 al Rey: « Senyor: jo son uengut de longues terres
per uos ueure e per parlar ab uos. E uul quem do-
nets .iiij. dons: lo primer que nous irescats de ço que
jous demanare neus dire; laltre quem digats veritat
de ço que jous demanare; *lo terce que sius des- [R 11]
435 playa so que jous dire, que no fasats mal a mi ni
a ma compaya, mas quens an lexets tornar saus e
sagurs an nostra terra. » Ell Rey respos que li playe
molt e aso li promes an sa fe. Dix lo Conte: « Jo,
senyor, uos deman si agues anch fill ne *ffilla. » Lo [V 48 v]
440 Rey qui aso oy estech .i.* pessa que no respos e uen-

15 uingues saus e sagurs—cauallers. 16 tornaran—com-
ta. 17 preses terra e que uingues a el. 18 an terra e fou.
19 cauallers—uastir—belles. 20 uastadures—molts daltres.
21 esturments—e al Rey. 22 Comte uanie—ondradament
antraran. 26 samblant—Sanyor—Comte yo. 27 vn poch.
29 Antraransen an—al Comte. 30 Sanyor yo—uangut.
32 irascats de so. 33 yous damanare nius—uaritat. 34 de so
que yous damanare. 35 yous. 36 conpanya—quens laxets.
37 Al Rey. 38 Yo. 39 sanyor—daman—ni filla al Rey.

guerenli tots los uls an ayga. Lauos dix lo Rey au
 Conte : « Promes vos he queus dire ueritat e nom
 cuydaue que çom demanarets. Sapiats que jo agui
 .i.^a filla la pus bela dona del mon, e per mals con-
 sels voliala pendre per muler, ella feusa talar les 445
 mans axi con a bona christiana que era » e contali
 tota la estoria del fet axi con desus auets hoyt.
 « Perque jo depuys no fuy alegre ne sere nul temps
 con a tan gran tort la fiu ociure » Dix lo Comte al
 Rey : « Senyor: aquexa dona que uos deyts que 450
 es uostra filla e *uos la faes ociure es ma muler. »
 « Axo » dix lo Rey « nos *pot fer an neguna mane-
 ra. » « Sapiats, senyor, que ueritat es » e contali
 con era aribade a Masela e tot lo fet axi con era
 stat. « E asapiats, senyor, que jo ne .j. bel fill, e ya 455
 fos so que jo lancregues que fos vostra filla con ella
 me hac comtat ab sa uolentat jo son uengut aci. »
 Lo Rey qui hoy que sa filla era uiua e que auia
 tan honrat marit hac lo major goig del mon e ana
 bresar e abrasar lo Comte, de gran goig que hac no 460
 podie parlar mas que ploraue e besaue lo Comte.
 Puy a cap de gran pesa isqueren de la cambra, el
 Rey tenie lo Comte per la ma que nol se uolie luyar
 de si, e tantost feu cridar general cort e feu mana-
 ment que tuyt *lobeysen lo Comte qui era son genre 465

[R II v]
 [V 49]

[V 49 v]

40 huy astech una-raspos. 41 uanguerenli-uyls an ai-
 gua. 42 al Comte-uaritat. 43 que ayso damanasats-yo.
 44 vna-bella. 45 uolia pendre-muller-tallar. 47 isto-
 ria-lasus auets huyt 48 yo despuys-sera nulltemps.
 50 Sanyor-deits. 51 muller. 52 naguna. 53 sanyor-
 uaritat-comtali. 54 aribada. 55 astat e sapiats sanyor
 que yo-ja fos. 56 yo lancraegues-fila. 57 mach-yo
 son uangut asi. 58 huy. 60 brasar e abasar-que ach.
 61 podia-basaue. 62 pessa-al Rey. 63 tanie-sa uolia
 lunyar. 64 generala corts. 65 hobaissen.

- e son fill, porque uolia que el fos rey mentre que fos an sa terra. E cant la cort fo aplegade lo Rey los dix axi: « Barons: veus aci *lo Comte de Proensa. » [R 12]
 E contals con auia presa sa filla per muler e tot lo
 470 fet con fo. Adonch los comtes els barons d Ongria foren molt alegres e faeren tota honor que fer pogueren al Conte; el Rey nol apellaua sino fill, e ab ell menjauen an .i.^a talla e abdos jahien en .i.^a cambra e nos partien de nit ne die abdos.
 475 E cant vench quel Comte ach stat alguns dies el dix al Rey que san uolia tornar an sa terra, al Rey respos, e dix: « Sapiats ffill que nos pot fer *que tantost uos partiscast de mi. » « E con » so dix [V 50]
 lo Conte « que fare tant aci, vostra filla sen merauela. » Dix lo Rey: « Trametamhi .i. misatge a me
 480 filla, vostra muler, e a uostres gens, e fetslos asaber que uos sots aci sa et alegre a la merce de Deu. »
 Con lo Comte vae la uolentat del Rey feu fer .j.^a letra a sa muler e als burzeses de Masela e feu*los [R 12 v]
 485 asaber que sa muler era filla del Rey d Ongria a que lo Rey lo auia rabut ab gran honor e que nol lexaue partir ancara de aci, mas an breu lo uourien si a Deu plau sa e alegre, e quels pregaua els manaua que amasen e honrasen sa muler e que manasen fer
 490 tot ço que ella manas ne uolges. * E axi per .j. correu el trames stes letres al consel de Masela. [V 50 v]

---

66 que ell que fos. 68 asi. 69 fila. 70 Adonchs-e los barons. 72 Comte-no lapalaua-fil. 73 maniauen an vna taula-an una cambra. 74 ni de die. 75 astat alguns. 76 uolrie. 77 fil. 78 partiscats. 79 Comte-asi-fila san marauella. 80 tramatemhi. 81 ma fila-e autres gens. 82 asi-marce. 83 uahe-uoluntat. 84 vna letra-burguesos. 85 fila. 86 laxaue. 87 ancara partir dasi. 88 praga. 89 manassen. 90 fcr so-ni uolgues. 91 correus letres.

E cant lo coreu ach meses les letres an la bustia e uenchsen a Masela per mar; mas quant foren al port de Masela e agren vent contrari e no pogueren antrar al port, per forsa venchlos a pendre terra al castell on la mare del Conte era; ell coreu dixli con lo Rey d Ongria lo amaue el onraue, e que la Contesa, muler de son fill, era filla del Rey d Ongria. 495

E cant la uela Contesa hoy stes paraules fou fort hirada e despagade e pensas con porie anblar les letres al coreu, e dixli axi: * « Mon amich: uos sots tre*balat de la mar, posats uo vuy tot dia e dema antrar uos nets a Macela. » « Madona » respos lo coreu: « jo he manament del Comte que nom ature en negun loch tro cia a Masela. » « Sapiats » dix ell « que pus tan bones noues maportats vuy de mi nous partirets. » Axi feulo aturar e donali tant a boure an tal gisa, que a la nit fo anbriach tant fort que no sabie on sera e adormisse, e cant fo adormit feuli anblar la bustia en que eren les letres e tantost ua cremar aqueles qui anauen a la muler del Comte e al consell de Masela, e feu .i.^a falsa letra qui dix axi: 500 505

[V 51 v] « De *nos an P. per la gracia de Deu Comte de » Proensa, als faels seus salut et gracia. Fem uos » asaber que nos som fort despagats e hirats con » .i.^a fenbra astraya auem presa per muler. E axins 515

92 correu. 93 uenchsan a. 94 Masela agueren. 95 per forçre. 96 castel-Comte-el correu. 97 honraue-Comtesa. 98 fil-fila. 99 manca uela-huy aquestes. 500 irada. 01 correu. 02 treballat-uos vuy tot dies e dama. 03 Masela-raspos. 04 correu yo-no matur. 05 an negun-sia. 06 nouas. 07 feulo antrar. 08 guisa. 09 no sapia-quant fo adurmit. 10 fouli. 11 cramar aquelles que. 12 consel-una falsa. 14 manca De nos-An Pe. 15 seus grans saluts fem uos. 16 forts. 17 vna fembra astranya.

- » ha anganats quens do*naue ha entendre que ela [R 13 v]
 » filla del Rey d Ongria he nos auem cercada la
 520 » terra e auem trobat que es uill fenbra e que per
 » ladronici li foren talades les mans e fo exelada de
 » la terra d Ongria, perqueus deyem eus manam en
 » pena de cors he dauer, que uistes stes letres sens
 » altre alongament prenets ella e son fill e fetslos
 525 » *tirasar per tota la uilla de Macela e puis cremar [V 52]
 » per ço con nos ha axi anganats que no uolem que
 » de tan uill fenbra romange areu an Proensa. E fets-
 » ho an tal gisa que con nos deurem [entrar] a Mase-
 » la que noy atrobem ella ne son fill, mas que ajats
 530 » complit lo nostro manament. E femuos asaber
 » que si con nos vendrem no auets fet ço queus ma-
 » nam, que nos farem de uosaltres e de uostros fills
 » senblant justicia, ci quel auer no storcia lo cors. »
 E cant la uella de Contesa ach fetes aquestes fal-
 535 ses letres mesles *an la bustia e tornala al cap del [R 14]
 lit *del coreu. E el coreu se desperta gran mati [V 52 v]
 e anasen a Masela. E cant fou prop de Masela se
 guarlande de flos e entra cantant per Masela. E ana-
 sen primerament a la Contesa e saludale de part
 540 del Comte e contali tot lo fet axi con era stat e quel
 Rey son pare nol lexaue partir dell tantost, mas
 que an breu uendrie ab gran honor. Puys lo coreu

18 a entendre-ella era. 19 fila-e nos. 20 fembre.
 21 la dronie *ab esmena al marge* dor-axalada. 22 dehim.
 23 da cors e-les letres. 24 pranets-fil. 25 tirassar-uila
 de Masella-puys cramar. 26 so. 27 uil fembre-an Proen-
 sa. 28 guisa-daurem antrar a. 29 ni son fil. 31 uan-
 drem-so queus man. 32 que atretal farem-fils. 33 sam-
 blant-si-no us astorcie. 36 correu-sa desparta. 37 quant
 fo-Macela. 38 sa feu garlande-antra. 39 Comtesa.
 40 comtali-astat. 41 noll na lexaue. 42 uandria-co-
 rreu.

- partis de la dona ab gran goyg e anasen al consell de Masela. E axi per la carrera les gens li demanauen del Comte ell responiels que be estaue e molt
 [V 53] los saludaue, e que la Comtesa era *filla del Rey d Ongria. 545
- E cant uench que fo al palau del consell de Macella ell atrobar aqui los conseles e saludals de part del Comte e donals les letres que cuydaue quell
 [R 14 v] Comte *tremeses, e dixlos de paraula la honor del Rey d Ongria que faye al Comte per honor de sa filla la Contesa e que nol lexaue partir ancara, mas que tost sen uendria e quels deye els manaue que amasen e honrasen la Contesa axi con an les letres sa contenia e que faesen tot so que ella manas. 555
- E cant los conseles ageren rebuda la letra dell
 [V 53 v] Comte faeren fer crida que tuyt uenguesen *al palau dell consell hoir noueles et manament dell. E cant tots foren aplegats los conseles obriren les letres e demanarenles a .j. scriua que les legis. Cant lescriua uolch legir les letres e uee quel Comte faye aytal manament contra la Contesa ducta e no uolch
 [R manca] legir les letres dauant tuyt, mas apella los con*seles a .j. depart e legils les letres. 565
- E cant los conseles hoyren quel Comte manaue axi destretament del Comte e son fill degesen steressar e puyt cremar sino quel farie aytal deles e de

43 goig e anassen al consel. 44 damanauen. 45 astaue. 48 consel de Masela. 49 atrobat-consellers. 50 quel. 51 trameses. 52 Ongrie-faya-per amor de sa. 53 fila la Comtesa-nol na laxaue-ancare. 54 san uandria. 55 Comtesa. 56 sa contanie-faessen. 57 conselles agueren rebuda-del. 58 uanguessen. 59 del consel oyir nouelles e-dell Comte e cant. 60 conselles. 61 ha .j.-ligis. 62 ligir-faya. 63 aital-Comtesa. 64 ligir-apela lo con (*manca en R un fragment, fins la ratlla 595 amaue inclusiu*).

les mulers, els foren spordits e no saberen quin
 570 consel sapresesen. E apelaren *lo coreu e demana- [V 54]
 renli a .i.^a part la ueritat, e dixerenli: « Tu dius de
 paraula de part del Comte que amem e honrem la
 Contesa e uet les letres qui dien lo contrari. » « Jo
 nom se » dix lo coreu « ques dien les letres, mas
 575 jous dich ueritat que ella es filla del Rey d Ongria,
 e si uosaltres no la amats e no la presats sapiats
 quel Comte ne sera fort despaguat. »

Als conseles ageren acort ab los bugeses de Ma-
 sela que farien de la Contesa ne de son fill, e los
 580 uns els altres deyen: « Mes ual que muyre ella e
 son fill » pus lo Comte ho manaua, que si els ne
 lurs fils ne lurs mulers *neren destrets ne destrouits [V 54 v]
 per tostemps. Els altres deyen: « ¿Con auciuem
 nos ela ne son fill per letres, que lo coreu digua lo
 585 contrari? » E axi stauen anbargats que nos sabien
 ques fesen. Et achhi .j. saui que dix: « Senyor: lo fet
 aquest es molt perilos, es fets so que les letres dien
 per auentura lo Conte nou aura manat e senbllle
 que les letres sien stades falsades per alcuna ma-
 590 nera, sogons lo contrari que diu lo coreu, e si aso
 es ver erariem fortment si fayem so que la le, e si
 no ho fets e el ho a manat tots ne son en gran pe-
 ril. Hon jo conselarie, barons, la Contesa es bona
 dona e con que uage dell fet saben be *quel Comte [V 55]
 595 amaue *molt ella e son fill, e que nos los hociam a [R 15]
 tan male mort no senble ques dege fer, mas prenets
 la dona e linfant e metetslos an .i.^a barque, axi con fo
 atrobada en la mar, e Nostro Senyor fasen so que li
 placie, car per aventure lo Comte es axi irat contra

95 (*reprèn el ms. R*) molt ella e son fil - ociam. 96 ma-
 la - semble - pranets. 97 limfant - una barque - com (foren
 atrobats *talxat*). 98 atrobade - Nostron Sanyor fassen.

ella e seriali pasada la felonía con serie aci pus que 600
no la atrobas e uosaltres trobariets ab ell merce. »

[V 55 v] Aquest consell plage a tuyt. E anaren a la Con-
tesa e aportarenli les letres quel Comte los auie 605
trameses, e dixerenli: « Madona: ab gran dolor

e ab gran despagament que auem nos *tots quans
som an la terra som uenguts aci a uos per diruos
e a nos ueuus quines letres nos trameses lo Com-
te. » E feerenli legir les letres dauant ell, qui les
hoii caech espordida an terra. E a cap de gran

[R 15 v] pesa con fo tor*nade an sa color dix: « Senyor: 610

¿con porien esser ueres stes letres? que al castel de
sa mare, la hon ariba lo coreu, les li anblaren e les
li fausaren; exi prechuos que no anantets contra
mi antro quel comte sie uengut ho que jo li age tre-
meses letres ho alcun misatje. » « Sapiats, mado- 615
na » dixeren ells, « que nos ho fariem uolentes, mas

[V 56] lo manament *es axi perilos que no ho gosariem
alongar, mas feruos em tanta de gracia que nous
auciurem exi con el ho mana, mas metremuos a
.i.* barque an mar ab vostron fill axi com uos troba 620
hom, e anats a uostra uentura. »

Cant la dona ach oides stes noues si fo dolente
e despegade no fo marauela, e feu lo major dol del
mon. E els apelaren .i.* barque e meserenhi la dona

99 auantura. 600 serieli-seria. 01 la trobas. 02 con-
seyl plague-Comtesa. 03 e aportaranli-auia. 04 trama-
ses. 05 auem tots. 06 uanguts asi. 07 a nos ueus uos
quines-nos ha. 08 ligir-dauant ella. 09 huy caech es-
paordida. 10 pesa-tornada-Sanyors. 11 estes. 12 la
arribada lo corren. 13 axi. 14 entro-uangut-yo li ha-
gue trameses. 15 o alcun misatge. 17 parillos. 19 ell-
matremuos an. 20 vna barque. 21 uantura. 22 huides
estes-dolenta. 23 marauella. 24 els aparalaren una bar-
que e maseranhi.

- 625 e son fill e puy meserenlos an mar. E la *dona axi [R manca]
 del port de Masela e ana rodant per la mar axi al-
 cuns dies axi con a Deu plague. E anant axi per la
 mar amunt e aual vench aribar a .j. monestir de
 dones qui era riba la mar. E pescados qui axien *de [V 56 v]
 630 pescar per ops del monestir e ueren la barqua uenir
 sens nul gouern e anarenla pendre, e ueeren dins
 la dona e linfant, e ueeren que no hauie mans e de-
 manarenli quina fenbra era ne con era aqui uen-
 guda. E ella dix que fenbra peccadora era. E ama-
 635 narenla a labadesa del monestir, e cant la abadesa
 la uae tan belle e sol fill tan bell infant marauela-
 rensen molt e demanaren de ses condecions. E ela
 respos que fenbra era peccadora era e no uolch
 dir als e la abadesa achne pietat dela e de son fill
 640 e dixli si uolia romanir ab eles que seruis Deu an
 aquel monestir e ela respos que hoc uolentera. E
 uestirenla de draps religiosos e fo pus vmil e pus
 auinent de so que podia, que totes *les amauan e la [V 57]
 seruien axi con a eles matexes.
- 645 Cant hac stat .j. poch de temps les menges con-
 selaren a la badesa que la fes portera, e feuho e fo
 axi auinent e de bona resposta a totes persones, que
 tots sen tenien per pagats. E son fill nodries an lo
 monestir an las dones monges, e la dona era axi de
 650 gran abstinencia staua an oracio cascun dia an la
 esgleya dauant laltar de Nostra Dona Sancta Maria
 antro que totes les mises eren dites, per ço con no
 sabia legir ne cantar ab les altres monges.
- E cant hac stat aci be .v. ayns sdeuencse so .j. dia
 655 que sta*ua a la missa dauant laltar an oracio al pre- [R 16]
 uere uolch aministar e metre del ui e de la aygua

25 maserenlos (salta'l text de R fins a la ratlla 655).
 55 (reprèn R: -ua a la missa). 56 prauera uolc aminis-

- [V 57 v] *an lo calzer e noy ach scola ni negu qui li donas les canadeles e ella con aço vee ach gran uolentat que li donas les canadelers mas no podia. E mantinent ela uee dauant laltar penjar dues mans les pus beles 660
que hanch fosen uistes e pensas que Deus e Nostra Dona Sancta Maria li uolien fer gracia, e be ab gran deuocio e reuerencia acostas al altar, stes los moyons ues aqueles mans e senpre les mans se preseren als seus moyons aytant be o mils que hanc 665
no les auie audes, leuat .j. filet fort suptill quey parie la on les sauia fetes talar. E pres les canadeles e serui deuo*tament al preuere; ell preuere qui la cone
[R 16 v] [V 58] *e lauia uista moltes uegades sens mans uiu que ella auia cobrades les mans no sabie con ne con no 670
ne el nou auia uist marauelauasen molt. E con hac dita la missa apella la abadesa, e dixli que aquela dona auie cobrades les mans. E la abadesa apella la dona e feuli mostrar les mans e dixli con les auia cobrades. E ella contalii tot. E con aço ach hoyt la 675
badesa feula antrar an la missa, e cantaren totes les monges *Te Deum laudamus* per lo gran miracle qui era scdeuenchse aquela dona. *E la abadesa e les monges foren fort alegres de la gran gracia que Deus hauia feta; agerenla en gran reuerencia e 680
feyenli tota honor que podien. Ela lauos fo pus vmill

trar-aigue. 57 noi ach ascola ni nagu. 58 aso. 59 canadeles. 60 ella-panjar-belles. 61 anch fossen-pan-sas. 63 lo monyons. 64 ues aquelles mans se preseren. 65 monyons aitant-ho mils que anc. 66 agudes lauatsuptil quei. 67 sa auia-tallar-conech. 69 la auia-uagades. 70 sabia. 71 nol auia-marauallasen-com ach. 72 appella la badesa-aquella. 73 auia-appella 74 fouli. 75 comtalio tot-aso. 76 foula. 77 que. 78 era sdeuenchse aquella. 79 forts. 80 li auia-aguerenla ab gran. 81 fayenli-ella-humil.

e pus auinent *e seruia a totes axí con pudie e la [R 17]
 abadesa per la gran gracia que auie deles lexala
 esser portera e stech an lorde. Ara lexem star la
 685 dona qui es an lorde e anem al Comte qui es ab lo
 Rey d Ongria.

Cant lo Comte ach stat ab lo Rey el Rey lac me-
 nat per tot son regne partis del Rey e el Rey do-
 nali grans dons, axi con anels dor e pedres precio-
 690 ses e perles e drap daur e moltes daltres joyes *que [V 59]
 aportas a sa muler e a el dona e palafrens estos e
 falcons he or et argent e altres riqueses e dons, e se-
 gilo ab contes e ab barons e ab gran caualleria tro-
 sus a la riba de la mar. Ell Comte pres comiat
 695 del Rey e de tota la sua gent e reculís ab tota sa
 compaya an les naus, *e ab gran goig vengueren [R 17 v]
 a Masela.

E cant foren al port de Masela lo Comte feu to-
 car trompes e tabals e nafils e altres sturmens, e ab
 700 gran goig entraren al port. E ans que el aualas de
 les naus los burgueses de Masela con mils podien
 axienli a carera e pugaren an la nau hon era lo
 Comte. E cant los ach saludats tantost los denana
 con staue la sua dona la Contesa, *els calaren tots [V 59 v]
 705 que noy ach negu qui responses. Dix lo Comte :
 « Con no responets, ¿es morta ho uiua? » « Senyor »
 dixeren los conseles: « e no sabets uos quines letres
 nos tremeses. » « ¿E quines? » so dix lo Comte.

82 podie. 83 auie agude lexala. 84 astech-astar. 87 es-
 tat ab lo Rey lac manat. 88 e ell Rey. 91 a ell dona pala-
 frens. 92 e or e argent. 93 seguilo ab comtes-caualaria.
 94 El Comte. 95 racullis. 96 conpanya en-uangueren.
 98 fou tocar. 99 naffils-esturments. 700 antraren-ell
 auallas. 01 burguesos. 02 carrera e pujaren-on. 03 da-
 mana. 04 astana-Comtesa ells. 05 negun qui responses.
 07 conselers. 08 tramases.

« Ades les uourets » dixeren els, et mostrarenlesli.

[R 18] El Conte con ach uistes et legides les letres fo lo 710
pus irat hom del mon, e dix*los : « ¿Auets uosaltres
fet so que les letres dien? » E els dixeren : « Se-
nyor, no, que ans nos som auenturats destar a uos-
tra merce que no la uolgem ociure ella ne son fil,
mas mesemlos a .i.* barque axi con la dona fo atro- 715
bada dins an la mar a la uentura de Deu. »

[V 60] Lo Comte adonchs feu ape*lar lo coreu, e dixli :
« ¿Aportest tu aquestes letres? » « Hoc, senyor »
dix ell. « ¿E girest te an negun loch? » « Hoc, se-
nyor » dix lo coreu, « al castel de madona la Con- 720
tesa, mare uostra, que mal temps nos hi gita. »

[R 18 v] « Aylas! » dix lo Conte « la desleyal ma mare a feta
aquesta falcia e ma tolt la res que jo mes amaue
al mon, mas jo fare della so que ella auia hordonat
de ma muler! » Ell Comte uolch anar la *hon era sa 725
mare e que la fes tirasar e cremar, e sos caualers
e ses gens preguarenlo que nou faes, que gran pec-
cat seria que fill ocies mare e male fama quil ne
ensegiria e per aço non trobarie abans sa muler

[V 60 v] ne son fill. E axi stechsen e feu deualar tota la gent 730
*an terra e dix que el ja may noy deualaria tro que
sabes noueles de sa muler si era morta ho uiua. E
apres ab .i.* nau armada et ab dues galeres partis de
Masela sercant tots los ports e les ciutats e les uiles;

09 ells e. 10 Al Comte com-e ligides. 13 no ans
nos-auenturats. 14 uolguem-ni. 15 matemlos an vna.
16 uantura. 17 fou appellar-e dix 18 Aportist-sanyor.
19 girist ta an nagun-Och sanyor. 20 Comtesa. 21 mara.
22 comte. 23 yo. 24 yo-ordonat. 25 muller al Comte-
lla on. 26 cramar. 27 e segens pregarenlo. 28 faria
que fill-mala-na. 29 ansaguiria e per so. 30 ni son
fill-astecsen e fou auallar. 31 daualarie. 32 nouelles-o
uiua. 33 una nau-e ab. 34 sercants.

735 e an cascun loch faye deualar caualers e demanar e
 cercar si auian uista .j. fenbra esmoyonada ab .j. in-
 fant petit. E axi rodejant e cercant la mar .vij. anys
 que non atroba negunes noueles.

E con uench a cap de .vij. anys sdeuench endret
 740 lo monestir hon *era sa muler. E aqui la nau stech [R 19]
 an albaina que no auia uent nes podia moure. La-
 uos dix lo Comte: « Pus que no auem uent anats

aquell monestir e pregatslos queus donen pa he ui
 e fruyta. » E deualaren dos cauales de la nau e
 745 *anarensen al monestir. E cant foren a la porta de [V 6r]
 la clausta trobaren la dona qui era portera, e cant
 lageren salutade dixerenli: « Madona: .j.^a nau ha

an mar hon ha .j. Comte quins ha tremeses aci et
 pregueus que li uenats pa et ui e fruyta per refres-
 cament. » « ¿E don es aquex Comte? » dix la por-
 750 tera. Dixeren els: « De Proensa era Conte. » Con
 la dona hoy aço tot lo cor li comensa a saltar, e dix
 als cauales: « Are sius plau uos sperats *.j. poch [R 19 v]
 e jo antrare a madona la badesa e fer laus he uenir

a la porta. »
 755 E ela feu uanir als dits caualers la abadesa. E els
 dixerenli quel Comte de Proensa la pregaua que li
 uenes refrescament. E la aba*desa respos que no len [V 6r v]
 uendria mas que lin daria uolentes de so que age-
 sen, e donals pa he ui e fruyta; els cauales preseren

760

35 faya auallar cauallers. 36 una fembra esmonyonada.
 37-39 patit-rodaiant la mar .vij. anys a cap de .vij. anys
 sdeuench an lo. 40 monastir on-astec. 43 monastir-pa
 e ui. 44 deuallaren .ij. caualers. 45 e quant. 47 la ague-
 ren-nau a. 48 on ha-tramesos. 49 uanats. 51 ells-
 Comte. 52 aso. 53 cauallers ara-asperats-yo. 54-56 e
 fer laus e uanir als dits caualers-e ells. 57 pregaue.
 58 uanes rafrascament. 59 uandria-uolantes daso que
 aguesen. 60 e ui-ells caualers.

- comiat de la abadesa e de la portera e tornarensen
an la nau. E mentre que sen anauen dix la .j. al
altre : « Sancta Maria beneytal e que senbla aquella
portera madona la Contesa, sertes cuytme que ella
sia. » Dix laltre : « ¿Con ho podets uos dir? que la 765
Contesa no auia mans e aquesta ha les pus beles
mans que hanc vees a neguna dona del mon. Sertes
si les mans no fosen jom cuydare que ella fos. »
- [R 20] E con foren *a la nau digeren al Comte en esta
manera : « Senyor: la badesa uos saluda molt e 770
[V 62] trametuos aquestes co*ses e no ma uolgut pendre
diners. E sapiats quey ha .j.* portera, la pus bella
dona del mon e senbla madona la Contesa axi fort
que no diriets sino que ella es, si no fosen les mans
que aquesta ha fort beles. » Lauos dix lo Comte : 775
« ¿Senblelaxi fort? » « Sapiats, senyor, que si no
li ueyets les mans uos diriets de tot an tot que ella
es. » Adonchs dix lo Comte : « Hirela uer per amor
de la Contesa. » E deuala de la nau e ansen al mo-
nestir. E la abadesa con hoy dir quel Comte venie 780
hisqueli ab gran compaye de dones a carrera al
Comte. E cant el ueje la dona portera el *cor li deya
[R 20 v] que era sa muler e cant ueya les mans *descreyen.
[V 62 v] E mentra quell Comte la guardaue, que non podie
partir lul, lo fill de la portera vench e sol no ach 785
cura de la portera ne de les antres monges axi con
solia, ans abraza lo Comte el streye a sacasta a ell

63 baneita—semble aquella. 64 Comtesa. 65 com o.
66 belles. 67 anch—naguna. 68 fossen yom. 69 digue-
ren ho. 70 Sanyor. 71 uulguts. 72 quei. 73 sembla—
Comtesa. 74 fossen. 75 belles lauores. 76 sembla ella
axi—sanyor. 77 uahies. 78 irela. 79 anasen. 80 la
badesa com huy—uanie. 81 isqueli—companya. 82 ell
uae. 83 uee les. 84 mentre quel. 85 fil—hac. 86 ni-
altres. 87 solia anans ans—ell astrenyie e sa costaua.

axi, que les dones sen merauelaren; e cridarenlo
 e nos volia partir del Comte. Lo Comte adonchs
 790 sa acige antre la badesa e la portera, mas auie cura
 sino de guardar la portera. E cant la ach molt
 guardade dixli la portera: « Senyor: ¿con me guar-
 dats axi e no parlats ab madona la badesa e ab
 aqueles altres dones? » « Madona » dix lo Comte:
 795 « no mo tingats an mal, que per sous quart con uos
 me senblats .j.* dona que jo hauie *per muler per la [V 63]
 qual jo uaig axi axerat, e amauela mes que res que
 fos al mon, sino que no auia mans. E sa*piats que [R 21]
 de tot an tot me dona uigares que uos siats. » « E es
 800 uos ho uigares que le senble jo axi con uos deyts. »
 « Hoc » dix ell, « madona. » « Sapiats donchs, se-
 nyor, que an res noy arats ney anats enganat que
 son aquella. »

Cant lo Comte hoy dir que aquella era la Con-
 805 tesa anala abrasar an les mans he en la cara e ela
 atrestal al Comte. E la abadesa qui aço vee esqui-
 uas fort e senblantment con les altres dones, e dix
 la abadesa al Comte que gran mal anseyament faye
 et uilania que faya aytals uilanies et aytals coses.
 810 Ell Comte no sen lexaue per tot aço * que ell no la [V 63 v]
 tengues abrasade e be streta, e la besaue e la dona
 trestal. El lauós dix a la badesa: « Ay, dona: ¿e nos

88 san marauellaren. 89 partir del Comte adonchs.
 90 sa asigue enfre-mas no auie. 91 quant. 92 Sanyor
 com ma. 94 aquelles. 75 com. 96 samblats una-yo
 auie per muler la. 97 qual uag axi axerrat. 99 an tot ma-
 dona mes uijares. 800 uos o uijares-senble-deits.
 01 och-sanyor. 02 arrets ne nanets anganat. 03 jo son.
 04 huy-Comtesa. 05 las mans e an la care e ella. 06 aso
 uae. 07 semblantment les. 08 ansanyament faya. 09 e
 uilanie-aitals-e aitals. 10 no san-tot so. 11 tingues-es-
 treta-basaue. 12 atretal ell-la abadesa.

- per tal dona uos teniem, con podets soferir? » « Ma-
 [R 21 v] dona: nous marauelets, que ans *fo mia que uostra. 815
 Sapias, madona, que ella es ma muler e son anat
 per la mar .vij. anys que no deuale an terra tro ara. »
 Lauos dix lo Comte a la badesa e al couent con
 la auia presa per muler e puy con la auia perdude
 e con la auia sercade e tota la istoria del fet, segons 820
 que damunt auets hoyt. An apres prega a la aba-
 desa e a les monges que nols fos greu que pus que
 tant na auie trebalat e la auie atrobade uolialasen
 manar en Proensa, e la abadesa respos que pus que
 sa muler era, jatsia aço quels fos molt greu, que si 825
 la dona ho uolia que la sen menas. Lauos la dona
 respos que uer era que el era son marit e son senyor
 e ab ell sen uolia *anar.
 Lauos lo Comte dona al monestir tot cant auer
 [R 22] portaue, que no sen porta *sino solament so que auie 830
 mester per uiande tro a Masela, e pres sa muler e son
 fill et prengueren comiat de la abadesa e del couent
 e uenguerensen ab gran goig e narensen a Masela.
 E cant los cauales e los burgeses hoiren quel
 Comte e la dona he son fill uenien et que ella auie
 cobrades les mans ab gran goig e ab gran festa exi- 835
 renli a carrera e reberenlo molt alegrement.
 Et axi lo Comte ab gran trebal cobra sa muler
 e son fill e la dona ab grans tribulacions e son marit.

---

13 taniem-com ho podets sufferir. 14 marauellets.
 15 son na anat. 16 ayns-daualli. 17 com. 18 perduda.
 19 sercada. 20 demunt-huyt-prega la badesa. 21 nol
 fos greu pus que. 22 nauia treballat e la auia. 23 la ba-
 desa. 24 aso. 25 o uolie-manas. 26 ell era-sanyor.
 27 san. 28 monastir-quant. 29 no san. 30 uianda.
 31 fill. 32 uanguerensen-e anarensen. 33 caualers-bur-
 guesos. 34 e son fil uanien-auia. 36 ixirenli. 37 e axi
 al Comte-trabal. 38 fil.

- 840 E uisqueren puy ansems ab gran benenansa aytant
 con a Deu plage e agueren fills he files maridades,
 de le quals files fo .j.^a muler del rey d Arago, e laltre [R 22 v]
 del rey de France, * e laltre de rey de Castela, et lal-
 tre del rey d Anglaterra, e daqueles hisque lo linatge
 d Arago els altres. E puis apres daquesta uida ana-
 845 rensen an la gloria * celestial a la qual nos aport [V 64 v]
 Nostro Senyor per la sua merce. AMEN.

FFINITO LIBRO SIT LAUS GLORIA CHRISTO
 QUI SCRIPCIT SCRIBAT SENPER CUM DOMINO VIUAT

---

39 ansemps-aitant. 40 agueren - e filles. 41 filles-una.
 42 del rey-e laltre. 43 daquelles isque lo lingnatge.
 44 ells-puys. 46 sanyor. 48 scripsit-semper-viuat amen.

La present noveleta de LA FILLA DEL REY D'HUNGRIA, que's conserva en tres manuscrits del XIV.èⁿ segle, ofereix en aquests dues diverses redaccions, qui, ab tot y acreditar una comú procedencia, difereixen lo suficient pera fer necessaria la publicació d'abdós textos.

Els copistes de la edat mitja procedien ab tan poch escriúpol, que fins arribaven a refer els textos que tenien encàrrech de reproduhir, y això es al nostre entendre la única explicació de les divergencies que ofereixen les dues redaccions qu'en aquest fascicle hem reunides. No manca, ab tot, qui suposa que les narracions d'aquesta mena se transmetien en forma oral, com les rondalles que avuy per avuy són objecte dels estudis dels folk-loristes: lo qual justificaria bé totes aquelles diferencies y abonaria la unitat llegendaria inicial de la present narració ab la de La filla de l'Emperador Contastí, compresa igualment en aquest «Novelari», ab tot y mancar-hi allà l'incident essencial de les mans tallades.

Els tres manuscrits de LA FILLA DEL REY D'HUNGRIA utilitats pera aquesta edició són els següents:

I. REDACCIÓ DE MALLORCA

(pàgs. 3 a 28)

MANUSCRIT DE PALMA (Biblioteca Provincial). Forma un petit volúm en 4.^t, ab cobertes de pergami, compost de trenta tres fulles. Les quinze primeres contenen La invenció del cors de Sant Antoni Abad y les disset següents LA ISTORIA DE LA FIYLA DEL REY D'UNGRIA, acabant la darrera fulla ab algunes composicions devotes. La lletra del manuscrit es de mitg XIV.èⁿ segle.

II. REDACCIÓ CONTINENTAL

(pàgs. 29 a 61)

MANUSCRIT V, procedent de Sant Cugat del Vallès (Arxiu de la Corona d'Aragó). Forma un volúm, ab encuadernació moderna de pergami. Consta actualment de cent vintisset fulles de paper verjurat, en les quals romanen encara vestigis d'una primitiva foliació en xifres romanes escapçada en gran part pel relligador. 130 X 193 mil·límetres. LA ISTORIA DE LA FIYLA DEL REY D'UNGRIA ocupa'ls folis xxxij a lxiiv v.,

sense cap llacuna intermitja; el manuscrit data de les darreres del XIV.èⁿ segle, lo meteix que l'altre de que anèm a parlar.

MANUSCRIT R, procedent del Monestir de Ripoll (Arxiu de la Corona d'Aragó). Volúm enquadernat modernament en pergamí. Està compost de setanta un fulls de paper, ab numeració aràbiga moderna, de format 145 X 210 mil·límetres. El LIBRE DEL REY D'UNGRIA, com hi apareix titulada la narració, ocupa'ls folis de 1 a 22 v.; emperò presenta varies llacunes per manca d'algunes fulles, ab tot y que la foliació segueix sense interrupció, essent aytals mutilacions anteriors a la meteixa. Conté ademés aquest manuscrit les narracions Mascarón, La presa y destrucció de Jerusalèm, etc., etc.; y la escriptura es obra de diverses mans.

La edició del present fascicle ha estat feta en presencia dels originals descrits: pera'l manuscrit de Palma haguérem recurs a la cooperació del benemèrit senyor don Mateu Obrador y Benassar, en mal hora arrebatat a les nostres lletres poch després d'haver-nos retornades les probes corretgides del primer text que figura en aquest fascicle. Que descansi en pau el nostre excelent amic, dotat d'una ànima tan bondadosa com entusiasta de l'Obra Lulliana a que havia vocat els seus darrers anys!

R. M. P.

Acabat d'estampar el día 28 d'octubre de 1909 per en Fidel Giró, impressor de Barcelona, el present fascicle forma part del NOVELARI CATALÀ que publica en R. Miquel y Planas. Constituirà aquest Novelari un volúm de la «Biblioteca Catalana», que's completarà oportunament ab un estudi preliminar y ab la portada y les taules pera la ordenació dels fascicles y llur enquadernació.

NOVA BIBLIOTECA CATALANA

publicada per R. MIQUEL Y PLANAS

Antichs textos catalans, curiosament donats a llum segons les primitives edicions o en vista dels manuscrits. Edicions de bibliòfil, en excelent paper de fil, ilustrades ab facsímils y acompanyades d'estudis y notes bibliogràfiques y crítiques.

VOLUMS PUBLICATS

LLIBRE DEL SABI Y CLARISSIM FABULADOR ISOP, *historiat y notat als marges del llibre y ara novament corretgit per R. Miquel y Planas, en vista de les edicions de 1550 y 1576 y de les posteriorment en català publicades. Barcelona, MCMVIII.*

Un volúm de XVI + 336 pàgines, ab gravats. 20 pessetes.
LA FIAMETA DE JOHAN BOCCACCI. *Traducció catalana del XV.èu segle, ara per primera volta publicada per R. Miquel y Planas, segons el manuscrit existent en l'Arxiu general de la Corona d'Aragó. Barcelona, MCMVIII.*

Un volúm de XXIV + 280 pàgines, ab facsímils. 16 pessetes.

EN CURS DE PUBLICACIÓ

NOVELARI CATALÁ DELS SEGLES XIV A XVIII, *publicat en vista dels manuscrits y de les edicions primitives.*

Surt en forma de fascicles (contenint quiscún una obra independent y completa) pera ésser després ordenats y enquadernats en un o més volums de la BIBLIOTECA CATALANA. Fascicles publicats:

PIERRES DE PROVENÇA.—92 pàgines.	...	4'60 pessetes.
JACOB XALABÍN.—64 pàgines	... ..	3'20 —
LA FILLA DE L'EMPERADOR CONTRASTÍ.—		
36 pàgines	... ..	1'80 —
FRONDINO Y BRISONA.—32 pàgines...	...	1'60 —
LA FILLA DEL REY D'HUNGRIA.—64 pà-		
gines.	... ..	3'20 —
PARIS Y VIANA.	... ..	(en premsa).

EN PREPARACIÓ

LA HISTORIA DE L'ESFORÇAT CAVALLER PARTINOBLIS,
COMTE DE BLES.

LES OBRES D'EN BERNAT METGE: *Llibre de mals amonestaments; Llibre de Fortuna y Prudencia; Valtier y Griselda; Lo Sonni.*

LLIBRE APELLAT VALERI MAXIMO, *transladat de llatí en romanç per Frare Antoni Canals, de l'orde dels frares preycadors.*

ANTICHS POEMES CATALANS.

